

Lingvistický výskum vývinu reči slovensky hovoriacich detí: stručný prehľad a bibliografia

Daniela Slančová

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
daniela.slancova@unipo.sk

Kľúčové slová: vývin detskej reči, výskum vývinu detskej reči, slovensky hovoriace dieťa, bibliografia

Key words: language acquisition, research into language acquisition, Slovak-speaking child, bibliography

Úvod

Náš príspevok vznikol ako reakcia na niektoré okrúhle aj menej okrúhle výročia a udalosti v poslednom roku, ktoré možno usúvzťažniť s výskumom detskej reči na Slovensku. Bolo to predovšetkým publikovanie kolektívnej monografie *Desať štúdií o detskej reči. Lexika. Gramatika. Pragmatika* (2018), ktoré čiastočne uzavrelo jednu z etáp tohto výskumu. *Desať štúdií o detskej reči* vyšlo presne desať rokov po monografii *Štúdie o detskej reči* (2008). Táto publikácia predstavovala vo svojom čase rovnako čiastkové uzavretie prvej fázy lingvisticky zameraného výskumu osvojovania reči slovensky hovoriacimi deťmi. V roku 2019 zasa uplynulo dvadsať rokov od vyjdenia monografie *Reč autority a lásky* (1999), ktorá predstavovala prvé monografické dielo, sústreďujúce sa na výskum rečového okolia dieťaťa a reč orientovanú na dieťa v slovenčine. A napokon, zhruba pred tridsiatimi rokmi sa prvými pokusmi začal empirický, heuristický, lingvisticky zameraný výskum reči detí a reči orientovanej na dieťa v slovenskej jazykovede.

Zámerom príspevku je teda obzrieť sa na hlavné medzníky tohto výskumu a priniesť chronologicky usporiadanú bibliografiu. V príspevku nadväzujeme na odkazy na históriu výskumu z viacerých publikácií, o ktorých bude v štúdiu reč, podobne berieme do úvahy príslušné bibliografické jednotky v nich obsiahnuté, no vo všetkých prípadoch nevyhnutne ide o čiastkové údaje. Príspevok je zamýšľaný aj ako komentovaná bibliografia mapujúca spomínaných takmer tridsať rokov sústredeného výskumu, odohrávajúceho sa v prevažnej väčšine na prešovskej akademickej pôde¹, prípadne s ňou veľmi intenzívne spolupracujúceho.

Vývin reči² je procesom, ktorý sa v podstate nikdy nekončí. Prebieha od prenatálneho obdobia až po smrť človeka. No najintenzívnejší, najdynamickejší je tento proces v prvých piatich rokoch života dieťaťa, teda v predškolskom období. A práve na toto obdobie sa zacielfuje aj náš výskum a bibliografia. V bibliografii sú zachytené príspevky slovenských

¹ Na prešovský výskum detskej reči odkazuje kapitola *Štylistické, sociolingvistické a psycholingvistické výskumy* v práci *Šesťdesiat rokov akademickej jazykovednej slovakistiky v Prešove* (Slančová – Ološtiak, 2014).

² Vývin reči, resp. vývin detskej reči je len jeden z možných termínov, ktorý sa používa na označenie v podstate rovnakého pojmu. V literatúre sa stretávame s termínmi vývin reči detí, rečový vývin (dieťaťa), ontogenéza detskej reči, rečová ontogenéza, rečová akvizícia; akvizícia jazyka, vývin jazyka, jazykový vývin, osvojovanie jazyka, osvojovanie jazyka dieťaťom, pričom sa tieto termíny často chápu synonymne. Pojem, ktorý označujú, sa tiež nie vždy definuje rovnako. V podstate ide o: „postupné získavanie jazykových a komunikačných schopností (kompetencie) v danom jazyce, tj. schopnosti rozumieť danému jazyku a mlúviť jím, popř. v ňom čítať a písať“ (porov. Saicová Římalová, 2017, príp. aj Saicová Římalová, 2013). V našom chápaní ide pri termíne vývin detskej reči o skrátené pomenovanie na označenie „vývinu rečovej činnosti (detí hovoriacich po slovensky) a jej predpokladov“ (porov. Slančová, 2008, s. 15, príp. Slančová, 2018, s. 15).

autoriek³, príp. aj zahraničných kolektívnych prác, na ktorých slovenské autorky participovali, venujúce sa výskumu vývinu reči na lingvistickej báze. Nezahrnuli sme do nej príspevky zamerané predovšetkým psychologicky, logopedicky či didakticky⁴ ani príspevky, ktoré sa venujú osvojovaniu reči v školskom veku dieťaťa, ak nie sú prepojené s predškolským obdobím vývinu reči.

Začiatky lingvistického výskumu vývinu reči slovensky hovoriacich detí

Za vôbec prvú štúdiu, ktorá sa venuje detskej reči v slovenskej lingvistike, pokladáme neroziahly príspevok V. Betákovvej (1951) o (povedané súčasnou terminológiou) hypergeneralizáciách v reči dieťaťa. Táto štúdia nadhlo ostala osamotenou. Detské slová⁵ v šarišskom dialekte obce Dlhá Lúka zachytáva F. Buffa (1984) a pred ním v slovenských nárečiach ôsmich obcí na území dnešnej Ukrajiny N. I. Dzendzelivská (1974)⁶. Začiatkom 90. rokov začínajú publikovať svoje štúdie o reči (učiteľky materskej školy) orientovanej na dieťa D. Slančová a o dialógu detí mladšieho školského veku J. Kesselová⁷. Tieto štúdie predstavujú prípravnú fázu neskorších monografií (Slančová, 1999; Kesselová, 2001, 2003), podobne ako štúdie L. Liptákovvej (štúdia 1997, monografia 2000) a Z. Hlavatej Ondráčkovvej (prvá štúdia 1999, monografia 2010). Izolované ostali tri štúdie M. Stejskalovej (1996). Sporadicky sa problematike raného vývinu detskej reči v 90. rokoch (1995, 1996) aj neskôr (2012) venovala M. Sedláková. Spomínané monografie možno pokladať za završenie etapy začiatkov výskumu detskej reči v sledovanom období v slovenčine. K nim je nevyhnutné priradiť nepublikovanú dizertačnú prácu S. Fečkovvej Kapalkovej (2002), v ktorej sa po prvýkrát v slovenskej lingvistike vykonalo systematické longitudinálne sledovanie piatich detí hovoriacich po slovensky od jedného po šesť rokov a stanovili sa základné štádiá rečového vývinu detí od prekursorov reči po naratívnu rečovú produkciu. Hoci išlo vo vzťahu k skúmaniu rečového vývinu v slovenskej lingvistike v podstate o prelomové diela, sledovanie vývinu reči nebolo ich prvotným cieľom. V prípade monografie D. Slančovej išlo primárne o sociolingvistický výskum. V úvode publikácie *Reč authority a lásky* (s. 12–13) sa uvádza: „Domnievame sa, že naša primárne sociolingvisticky zameraná práca môže niektorými poznatkami i dokladovým materiálom zaujať nielen lingvistov, ale aj pedagógov, psychológov a sociológov, ako aj ostatných záujemcov o túto problematiku“ a na inom mieste: „... lingvistickým skúmaním komunikácie dospelých a detí nielenže získavame predstavu o reálnej podobe jazyka, ktorý deti skutočne počúvajú a ktorý je pre ne relevantným jazykovým vstupom, predstavu o tom, aká podoba jazyka ovplyvňuje ich vlastný jazykový vývin, ako sa formuje ich rečová i komunikačná kompetencia, ich vlastné jazykové vedomie, ale analýzou jazyka dospelých v styku s dieťaťom, analýzou verbálnej socializácie dieťaťa môžeme odhaliť chápanie dieťaťa v súčasnej spoločnosti.... Okrem týchto poznatkov nám lingvistická analýza rečovej komunikácie medzi dospelým a dieťaťom môže pomôcť získať

³ V slovenských podmienkach ide pri výskume detskej reči takmer výlučne o dámsku záležitosť. Ak odhliadneme od ojedinelej štúdie dialektológa F. Buffu a výskum bilingvizmu J. Štefánika, dvoma textami je zastúpený jediný autor a jeden spoluautor.

⁴ K logopedickej literatúre prov. napr. Slančová, 2008; Kapalková – Slančová, 2018, 2019b; k didakticky zameranej literatúre hlavne Liptáková et al., 2011, 2015 – tam aj ďalšia literatúra.

⁵ Ako uvádza Z. Ondráčková (2010, s. 12), pravdepodobne prvou zmienkou o detských slovách v slovenčine je niekoľko slov zachytených v práci S. Chalupku *Lexikografické poznámky* (pravdepodobne medzi rokmi 1842–1848), kde sú pod názvom Detinskije Slova zaradené nasledujúce heslá: *čaný, čačaný* = pekný; *tuta* = nápoj; *tutať* – piť; *bibi* = buoľ, boľavý; *mämä* = mäso (porov. Hayeková, 1979, s. 121).

⁶ Cenné sú aj jej poznámky o zvukovej stránke detských slov.

⁷ Keďže v prípade štúdií a na ne nadväzujúcich, resp. z nich vychádzajúcich monografií (2001, 2003) tejto autorky ide o zásadné práce metodologického významu, nota bene sústredené na spontánnu zvukovú situovanú komunikáciu detí, zaradujeme ich do bibliografického prehľadu, hoci sa venujú obdobiu mladšieho školského veku.

predstavu o fungovaní jazyka v špecifickej komunikačnej sfére súčasnej jazykovej situácie.“. V prípade J. Kesselovej sa sledoval predovšetkým pedagogický cieľ: „K záujmu o detskú reč nás priviedlo presvedčenie, že bez jej dôkladného poznania komunikačný model vyučovania materinského jazyka zostane skôr proklamovanou než realizovanou predstavou, viac parciálnou a príležitostnou metódou než premysleným a systematickým prístupom, smerujúcim k premene spontánneho jazykového vedomia dieťaťa na poučené, reflexívne a kultivované jazykové vedomie...“ (Kesselová, 2002, s. 7). Cieľom dizertačnej práce S. Fečkovej Kapalkovej bolo vytvoriť model rečového vývinu slovensky hovoriacich detí na základe vývinového modelu americkej autorky M. Laheyovej (1988, porov. aj Mikulajová – Horňáková, 1998) predovšetkým na účely logopedickej praxe. Podobne okazionalna slovtvorba v detskej reči (Liptáková, 2000) bola len jednou témou v sledovaní okazionalizmov v hovorenej slovenčine.



Obrázok 1 Obálky knižných publikácií a dizertácie z rokov 1999 – 2003

Projektový výskum vývinu detskej reči a jeho výstupy

Prelom vo výskume vývinu reči slovensky hovoriacich detí s primárnym zacielením tentoraz už na samotný vývin reči znamenali prvé viacročné projekty zamerané práve na túto tematiku a výstupy z nich, ako aj výstupy z projektov, ktoré boli zamerané širšie a vývin reči bol len jednou z ich súčastí. Prvým v poradí bol grant Vzdelávacej nadácie Jana Husa *Cursus innovati Vytvorenie kurzu „Vývin detskej reči“* (2002 – 2004) s vedúcou riešiteľkou M. Mikulajovou a riešiteľkami I. Bónovou, S. Kapalkovou a D. Slančovou. Jeho cieľom bolo vytvoriť syllabus predmetu vývin detskej reči, ktorý sa v súčasnosti vyučuje tak na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského, ako aj na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity. V jeho rámci sa ukázala potreba vychádzať z vlastného empirického materiálu, preto sa začalo systematicky pozorovať niekoľko detí, vypracovala sa základná metóda longitudinálneho sledovania pomocou videonahrávok a na slovenčinu sa aplikovala transkripčná metóda CHAT v rámci systému CHILDES.⁸

Riešenie projektu Vedeckej grantovej agentúry VEGA č. 01/2228/05 *Vývin reči slovensky hovoriacich detí* (2005 – 2007) zabezpečoval už širší okruh bádateľiek: D. Slančová (vedúca riešiteľka), I. Bónová, M. Chabová, S. Kapalková, J. Kesselová, M. Mikulajová, Z. Ondráčková a S. Zajacová zo štyroch slovenských univerzít (Prešovská univerzita v Prešove, Univerzita Komenského v Bratislave, Žilinská univerzita, Technická univerzita v Košiciach). Na projekt boli priamo napojení aj ďalší študenti doktorandského štúdia a nadväzovali naň početné rigorózne, diplomové a bakalárske práce. Hlavným výstupom tohto projektu bola spomínaná kolektívna monografia *Štúdie o detskej reči* (2008). Vymedzili sa v nej základné

⁸ Porov. <<https://childes.talkbank.org/>>, príp. Slančová, 2008.

výskumné teoreticko-metodologické východiská, na základe ktorých sa ústredný bod vedeckého záujmu, rečová činnosť dieťaťa, ktorá je súčasťou komunikačnej činnosti a zároveň sa v nej odráža formovanie jazykového vedomia, chápe komplexne, procesuálne a interakčne (bližšie porov. Slančová, 2008, 2018). V siedmich štúdiách monografie sa postulovali psychologické predpoklady vývinu reči a po prvýkrát sa v nich opísal rečový vývin slovensky hovoriaceho dieťaťa z hľadiska neverbálnej (detské gestá) a verbálnej komunikácie, t. j. zvukovej roviny, sémantiky a pragmatiky detských výpovedí a osvojovania komunikačných registrov. Osobitná kapitola bola venovaná pragmaticky príznakovej lexike – detským slovám v slovenčine. Monografia položila základy slovenskej vývinovej psycholingvistiky.

Z jej výsledkov sa čiastočne vychádzalo pri riešení ďalšieho projektu, tentoraz Agentúry na podporu výskumu a vývoja APVV-0044-06 *Verbálne a neverbálne správanie slovensky hovoriacich detí v raných štádiách vývinu ako východisko vytvorenia skríninového testu vývinu komunikačného správania* (2007 – 2009) s vedúcou riešiteľkou S. Kapalkovou, na ktorom sa podieľali I. Bónová, J. Kesselová, H. Laciková, M. Mikulajová, D. Slančová a S. Zajacová. Jeho hlavným výstupom bola v r. 2010 monografia *Hodnotenie komunikačných schopností detí v ranom veku (s testami a normami)* a Test komunikačného správania (porov. nižšie). V tom istom roku vychádza aj monografia Z. Ondráčkovej *Komparatívny výskum detskej lexiky*, ktorej základom sa stala kapitola Detské slová v slovenčine a ich charakteristika uverejnená práve v *Štúdiách o detskej reči*. Podobne, kapitola Formovanie komunikačného registra v rolových hrách detí (komunikačný register detí imitujúcich rolu matky a otca) S. Zajacovej sa stala súčasťou monografie *Komunikačné registre v rolových hrách detí. Výsledky sociolingvistického experimentu* (2012). Na výsledky uverejnené v kapitole Sémantické kategórie v ranej ontogenéze reči dieťaťa čiastočne nadviazala J. Kesselová v kapitole Spojky v ranom štádiu ontogenézy reči v kolektívnej monografii *Spojky a spájacie prostriedky v slovenčine* (2012) a v monografii *Funkčno-sémantická kategória relačnosť v ranej ontogenéze reči dieťaťa hovoriaceho po slovensky* (2014).

Paralelne sa rozvíjal aj výskum hovorených detských naratív, ktorý našiel svoje monografické spracovanie najprv v dizertačnej práci P. Harčarikovej (2010) a následne vo vysokoškolskej učebnici *Naratíva v detskej reči* (2011), ktorú vydala P. Harčariková spolu s Martinom Klimovičom⁹. Okrem toho, na inom metodologickom základe, sa výskumu detských naratív venovali ďalšie početné štúdie, predovšetkým S. Zajacovej (2005, 2006), S. Kapalkovej a jej spolupracovníčok a spolupracovníka (Kapalková, 2002; Pyšná – Kapalková, 2012; Kapalková – Slováčková, 2013; Samko – Kapalková, 2014; Mičianová – Kapalková – Slančová, 2015; Kapalková – Sikielková, 2016; Marková – Kapalková, 2016) a J. Kesselovej (Kesselová, 2013). Výskum naratív slovensky hovoriacich detí prebiehal aj v medzinárodnom kontexte (porov. Bleses et al., 2011; Nicolopoulou et al., 2011; Reilly et al., 2011; Kapalková et al., 2016). Pokračoval výskum detskej slovotvorby Ľ. Liptákovej a K. Vužňákovej z Pedagogickej fakulty, ktorého výsledky sú obsiahnuté vo viacerých štúdiách, no hlavne vo vysokoškolskej učebnici oboch autoriek *Dieťa a slovotvorba* (2009) a v monografii K. Vužňákovej *Kompozitá v slovenčine* (2012), najmä v kapitole Kompozitá z hľadiska kognície a reči.

Zatiaľ posledným projektom¹⁰, v ktorom sa spojili sily prešovsko-bratislavského kolektívu, bol projekt Vedeckej grantovej agentúry VEGA č. 1/0129/12 *Modelovanie rečového vývinu slovensky hovoriacich detí v ranom veku*. Práve výstupom tohto projektu je

⁹ M. Klimovič sa dlhodobo venuje výskumu písaných naratív detí mladšieho školského veku (porov. hlavne 2010, 2016).

¹⁰ V rokoch 2010 – 2013 bola sekcia Detská reč (D. Slančová, S. Kapalková, J. Kesselová, S. Zajacová) súčasťou Centra excelentnosti projektu Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity.

kolektívna monografia *Desať štúdií o detskej reči. Lexika. Gramatika. Pragmatika* (2018). Osvojovanie jazykových javov sa v nej pozoruje, opisuje a vysvetľuje v komplexe tvarovej, sémantickej a pragmatickej zložky v interakčnom a situačnom kontexte, pričom sa berie do úvahy typologická charakteristika slovenčiny, ktorú si deti osvojujú. *Desať štúdií* desiatich autoriek spracúva vývin lexiky a vývin syntaxe v ranom veku dieťaťa, vývin genitívu na pozadí vývinu pádov, súčinnosť neverbálneho (gestá) a gramatického vývinu komunikačnej schopnosti dieťaťa, charakterizuje reč matky orientovanú na dieťa, komparuje reč matky a reč otca orientovanú na dieťa a všima si lexiku, ktorú používajú na internetových fórach ženy – budúce matky pripravujúce sa na narodenie dieťaťa. Za supplement *Desiatich štúdií o detskej reči* možno pokladať monografiu A. Brestovičovej z toho istého roku *Lexika v reči orientovanej na dieťa v predverbálnom období vývinu dieťaťa (s frekvenčným slovníkom)* a v istom zmysle aj monografiu I. Bónovej *Fonologická ontogenéza v detskej reči* (2018), ktorá je síce publikovaná samostatne a mimo Prešovskej univerzity, resp. Univerzity Komenského, ale metodologickými východiskami a materiálom je pevne zviazaná tak so *Štúdiami o detskej reči*, ako aj s *Desiatimi štúdiami o detskej reči*.

Základný výskum detskej reči sa nezastavil, čoho dôkazom sú najnovšie štúdie A. Brestovičovej, J. Kesselovej a M. Walkovej venované osvojovaniu personálnej a sociálnej deixy v detskej reči.



Obrázok 2 Obálky knižných publikácií z rokov 2008 – 2018

Výskum vývinu reči slovensky hovoriacich detí v medzinárodnom kontexte

V podstate od začiatku prvých výstupov výskumu sa jeho výsledky prezentovali aj v zahraničí. Z početných zahraničných konferencií je potrebné spomenúť niekoľkonásobnú aktívnu účasť na pravidelných kongresoch najväčšej svetovej organizácie združujúcej odborníkov, ktorí sa venujú výskumu detskej reči, IASCL (International Association for the Study of Child Language)¹¹. S. Kapalková a D. Slančová sú od r. 2005 členkami European Network for CDI (Európska sieť pre výskum a adaptáciu CDI – pozri nižšie), ktorej členovia

¹¹ D. Slančová päťkrát, S. Kapalková štyrikrát, M. Mikulajová dvakrát, I. Bónová, J. Kesselová, S. Zajacová raz.

sa v pravidelných intervaloch stretávajú v chorvátskom Dubrovníku. Stretnutia, ktoré organizuje Univerzita v Záhrebe v spolupráci s ďalšími svetovými univerzitami, sa konali v rokoch 2006, 2009, 2012, 2015; v r. 2015 bola spoluorganizátorkou stretnutia Prešovská univerzita v Prešove. S. Kapalková a D. Slančová opakovane reprezentovali Slovenskú republiku ako členky výkonných výborov a členky pracovných skupín v európskych projektoch COST (Cooperation in Science and Technology): Action A33 *Crosslinguistically robust stages of children's linguistic performance* (2008 – 2010); Action IS0804 *Language impairment in a multilingual society: linguistic patterns and the road to assessment* (2009 – 2013)¹²; Action IS1406 *Enhancing children's oral language skills across Europe and beyond – a collaboration focusing on interventions for children with difficulties learning their first language* (2015 – 2019). V nadväznosti na druhý zo spomínaných projektov boli spoluriešiteľkami projektu Vyšehradského fondu *Bilingual assessment of child lexical knowledge in Central Europe* (2015). Výsledkami účasti na týchto projektoch sú spoločné publikácie zamerané na špecifické problémy výskum detskej reči v mnohých jazykoch sveta, medzi ktorými takto nechýba ani slovenčina.¹³

Aplikácia a popularizácia poznatkov základného výskumu vývinu detskej reči

Relevantnou stránkou výskumu vývinu reči slovensky hovoriacich detí je jeho aplikačný rozmer, ktorý možno charakterizovať vo viacerých smeroch. Na jednej strane je to didaktická aplikácia poznatkov základného výskumu, ktorú nachádzame už v jeho samotných začiatkoch, keď sa poznatky získané z výskumu dialógu detí mladšieho školského veku J. Kesselovej (porov. vyššie) stali podnetom na tvorbu komunikačných cvičení pre žiakov tohto veku (Liptáková – Kesselová, 1994; Kesselová, 1999, 2000). Ďalšiu relevantnú didaktickú aplikáciu poznatkov z výskumu vývinu detskej reči možno nájsť v spomínanej vysokoškolskej učebnici Ľ. Liptákovvej a K. Vužňákovvej *Dieťa a slovo tvorba* (2006), príp. relevantné odkazy nájdeme aj v citovanej *Integrovannej didaktike slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie* (Liptáková et al., 2011, 2015).

Originálnou adaptáciou získaných poznatkov je ich uplatnenie v umeleckých textoch pre najmenších v knižkách S. Kapalkovej (Kapalková – Čejka, 2004a,b, 2005; Kapalková – Mičianová, 2018), ktoré sú koncipované aj ako nástroj na rozvíjanie reči v ranom veku.

Azda najdôležitejší aplikačný rozmer výskumu rečového vývinu predstavuje uplatnenie poznatkov zo základného výskumu v logopédii. Vo viacerých prípadoch bol základný výskum motivovaný práve potrebami logopedickej praxe, prípadne sa výsledky základného výskumu prejavili počas adaptácie nástrojov pôvodne určených pre deti, ktoré si osvojujú iný jazyk, predovšetkým angličtinu.

S. Kapalková v spomínanej dizertačnej práci adaptovala model rečového vývinu M. Laheyovej pre slovensky hovoriace deti. Čiastočne selektované výsledky jej výskumu našli odozvu v kapitole Terapie narušeného vývinu reči (spoluautorka M. Mikulajová) v publikácii V. Lechtu et al. *Terapia narušenej komunikačnej schopnosti* (2002). Postupujúci výskum mal za následok značné zjednodušenie pôvodného modelu rečového vývinu, a teda aj jeho operatívnejšie používanie v praxi.¹⁴

Podobne sa aplikovala jedna z najčastejšie používaných mierok gramatického vývinu Mean Length of Utterance (Brown, 1973) stanovených pre angličtinu, ktorá bola vypracovaná pre potreby typologicky odlišnej a morfológicky zložitejšej slovenčiny, a to od prvých pokusov v dizertácii S. Fečkovej Kapalkovej v r. 2002 cez viaceré štúdie až po jej

¹² V tomto projekte bola členkou pracovnej skupiny S. Zajacová.

¹³ O jednom smere výskumu vývinu detskej reči v slovenčine v medzinárodnom kontexte projektov COST porov. aj Slančová – Kapalková, 2013.

¹⁴ Podrobné vysvetlenie štruktúry a fungovania Laheyovej metódy ako efektívneho nástroja hodnotenia komunikácie rizikových detí v ranom veku porov. in Kapalková, 2019.

dopracovanie na meranie priemernej dĺžky výpovede v morfédoch, slabikách a slovách (Slančová et al., 2011).

Jeden z najúspešnejších aplikačných výstupov predstavuje adaptácia skrínigového nástroja na odhaľovanie detí s rizikovým vývinom reči MacArthur-Bates Communicative Development Inventories (CDI), ktorý bol po prvýkrát publikovaný v USA začiatkom 90. rokov minulého storočia (Fenson et al., 1993¹⁵) v dvoch častiach: CDI I: Words and gestures pre deti vo veku 8 – 16 mesiacov a CDI II: Words and sentences pre deti vo veku 17 – 30 mesiacov, zameraných na hodnotenie toho, do akej miery dieťa rozumie základné slovné spojenia najčastejšie výzvového charakteru, ktoré mu adresujú dospelí, na zisťovanie veľkosti jeho aktívnej a pasívnej slovnej zásoby, produkcie gest a hrových aktivít a úrovne používania gramatiky. Základnou ideou tohto nástroja je získavať informácie o komunikácii dieťaťa priamo od rodičov alebo iných dieťaťu blízkych osôb. Nástroj má preto podobu dotazníka, kde sa rodičovi ponúkajú konkrétne príklady slov, gest, hrových aktivít či gramatických štruktúr a rodič sa postupne rozhoduje, či ich dieťa už produkuje (v prípade slov a slovných spojení tiež či ich rozumie) alebo neprodukuje. Podľa Dale – Penfold (2010) v súčasnosti existuje asi 50 jazykových adaptácií, vrátane niektorých dialektov, známe sú aj adaptácie na zachytenie vývinu posunkového jazyka (Anderson – Reilly, 2002). Každá adaptácia však musí spĺňať dôležité kritériá súvisiace s poznaním vývinu jazykových schopností v príslušnom sociokultúrnom prostredí (porov. aj Kapalková et al., 2012). Slovenská adaptácia publikovaná v r. 2010 (Kapalková, et al., 2010b – porov. aj vyššie) pod názvom *Test komunikačného správania*, v skratke TEKOS, má rovnako dve časti: TEKOS I: slová a gestá pre deti vo veku 8 – 16 mesiacov a TEKOS II: slová a vety pre deti vo veku 17 – 30¹⁶ mesiacov. Slovenská verzia je štandardizovaná na vzorke 1715 detí hovoriacich po slovensky. Znamená to, že pre slovensky hovoriace deti sú k dispozícii vývinové normy komunikačných schopností.¹⁷ Objektívnosť a spoľahlivosť Testu komunikačného správania sa potvrdili osobitnou štúdiou (Kapalková et al., 2010a). Okrem toho, že Test komunikačného správania je štandardizovaným skrínigovým nástrojom určeným pre logopedickú prax, poskytuje aj množstvo lingvistického materiálu, ktorý bol získaný v procese štandardizácie a ktorý je vhodný na sledovanie a skúmanie vývinu reči slovensky hovoriacich detí.

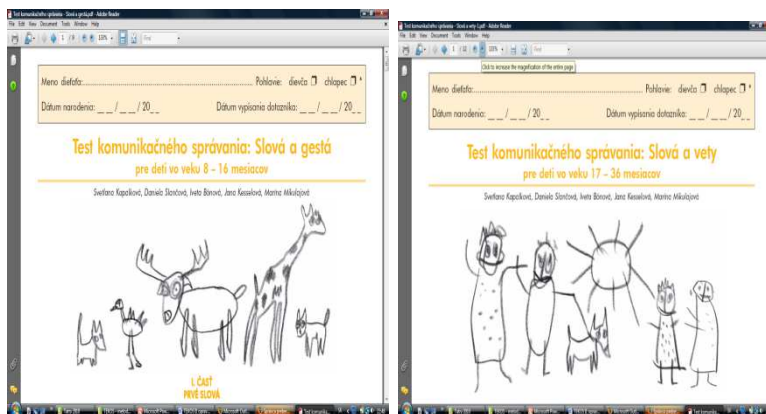
Od 1. februára 2019 sa *Test komunikačného správania* stal súčasťou *Štandardu vyšetrení psychomotorického vývinu detí pri 2. – 11. preventívnej prehliadke v primárnej starostlivosti* (Prokopová – Matušková, 2019).¹⁸ Zámer tohto nástroja možno odčítať aj zo slov z úvodu k spomínanému štandardnému postupu: „Budúcnosť spoločnosti závisí od možností detí optimálne rozvinúť potenciál svojho telesného a duševného vývinu. Mnohé poruchy fyzického a duševného zdravia, ktoré pri plne vyjadrenej symptomatológii významne znižujú funkčnosť a spôsobilosť človeka, sa začínajú prejavovať už v ranom veku zmenami vývinu psychomotorických funkcií. Ak sa prejavujú v priebehu vývinu dojčiat a batoliat a vývinové ťažkosti v zmysle pretrvávajúcich odchýlok od populačnej a fyziologickej normy, je dôležité ich identifikovať čo najskôr, aby dieťa a rodina mohli dostať v tomto období, najcitlivejšom na vplyvy prostredia, potrebnú liečbu a vývin podporujúce intervencie.”

¹⁵ Posledné vydanie je z r. 2007 (porov. aj. <<http://mb-cdi.stanford.edu/forms.html>>).

¹⁶ V prípade gramatických ukazovateľov až do 36 mesiacov.

¹⁷ O praktickom využití štandardizácie porov. Kapalková – Slančová et al., 2010.

¹⁸ Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vydalo tento štandardný postup podľa § 45 ods. 1 písm. b) zákona 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.



Obrázok 3 Titulné strany Testu komunikačného správania TEKOS I a TEKOS II

Gramatický vývin slovensky hovoriaceho dieťaťa je v súčasnosti možné zhodnotiť aj na základe slovenskej adaptácie skriningového nástroja na diagnostiku a terapiu jazyka LARSP (Language assessment remediation and screening procedure) nazvanej *Gramatický profil slovensky hovoriaceho dieťaťa*, ktorý má podobu jednostranovej tabuľky zachytávajúcej morfosyntaktický vývin v piatich úrovniach. Táto adaptácia je predstavená v kapitole Gramatický profil slovensky hovoriaceho dieťaťa v *Desiatich štúdiách o detskej reči* (Slančová – Kapalková).¹⁹

Podobne ako základný výskum aj aplikácia výsledkov výskumu pre logopedickú prax naďalej pokračuje. Zintenzívnili sa práce na slovenskej verzii medzijazykového lexikálneho testu *Cross-Linguistic Lexical Task* – CLT (Haman – Łuniewska, 2013; Kapalková et al., 2013) určeného na testovanie porozumenia a produkcie substantív a verb pre deti od troch do šiestich rokov.

Z hľadiska popularizácie výskumných poznatkov formou článkov, besied, rozhovorov a rozhlasových relácií je potrebné spomenúť predovšetkým veľmi úspešnú knižku K. Hornákovej, S. Kapalkovej a M. Mikulajovej *Kniha o detskej reči* (2005), ktorá vyšla v českom preklade pod názvom *Jak mluvit s dětmi od narození do tří let* (2008).

Záver

V príspevku sme sa sústredili na výskum vývinu reči slovensky hovoriacich detí²⁰, ktorý naďalej patrí medzi aktuálne otázky (nielen, ale predovšetkým) prešovskej lingvistiky. Nie je to tak dávno, keď sa štúdie o lingvisticky zameranom výskume detskej reči v slovenčine uvádzali vetami typu „...verbálna zložka vzťahu dospelého a dieťaťa [sa] netešila v slovenskej lingvistickej literatúre veľkej pozornosti, čo je v podstate len eufemizované vyjadrenie faktu, že sa jej sústredenejšia výskumná pozornosť nevenovala vôbec.“ (Slančová, 1999, s. 12), „Je preto smutné, že na Slovensku sa o túto problematiku nejaví dostatočný záujem. V podstate neexistuje žiaden výskum, ktorý by longitudinálne zaznamenal vývin jazykových schopností slovensky hovoriacich detí...“ (Fečková Kapalková, 2002, s. 1) či „mapa slovenskej lingvistiky sa vo vzťahu k detskej reči a jej vývinu donedávna vyznačovala takmer súvislou bielou plochou“ (Slančová, 2008, s. 13). Domnievame sa, že podaný stručný prehľad problematiky, ako aj pripojený bibliografický súpis dokladajú, že predchádzajúce vety,

¹⁹ Zahranicnej verejnosti bola táto adaptácia predstavená v kapitole Language assessment and remediation procedure for Slovak speaking children (Kapalková – Slančová, 2019a) v monografii *Grammatical profiles. Further languages of LARSP*.

²⁰ Nie všetkým výskumným otázkam sme v štúdiu venovali rovnakú pozornosť. Detailne sme nespomenuli napr. práce J. Štefánika venované bilingvizmu pochádzajúce hlavne z 90. rokov minulého storočia, ale ani iným prácam venujúcim sa bilingvizmu. V bibliografii ich však zachytávame.

našťastie, už neplatia a že „mapa slovenskej lingvistiky“ za takmer tridsať rokov sústredeného výskumu nadobudla v tejto oblasti základné farebné kontúry.²¹

Vývin detskej reči sa často zobrazuje ako strom. Jeho korene tvorí to, ako dieťa rozumie reč svojho okolia, kmeň lexikálna zásoba, konáre sú gramatikou, listy zosobňujú zvukový systém a vzduch, ktorý strom obklopuje, je sociálnym a kultúrnym kontextom, do ktorého dieťa vrastá a len v ktorom môže existovať. Výskum vývinu detskej reči v slovenčine za predchádzajúcich približne tridsať rokov viac porozumel celej stavbe a fungovaniu metaforického stromu detskej reči. Ostáva len dúfať, že tento strom vyženie ďalšie výhonky a postupne sa rozrastie.

Literatúra:²²

- ANDERSON, D. – REILLY, J. (2002): The MacArthur Communicative Development Inventory: Normative data for American Sign Language. In: *Journal of deaf studies and deaf education*, 7/2, s. 83–119.
- BROWN, R. (1973): *A first language. The early stages*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- CHILDES. [Cit. 15.10.2019]. Dostupné na internete: <<https://childes.talkbank.org/>>.
- DALE, P. – PENFOLD, M. (2011): *Adaptations of the MacArthur-Bates CDI into non-U.S. English languages*. July 5. [Cit. 15.10.2019].
- Dostupné na internete: <<http://mb-cdi.stanford.edu/adaptations.html>>.
- FENSON, L. – DALE, P. – REZNICK, J. S. – THAL, D. – BATES, E. – HARTUNG, J. – PETHICK, S. – REILLY, J. (1993): *The MacArthur-Bates Communicative Development Inventories: user's guide and technical manual*. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- HAMAN, E. – ŁUNIEWSKA, M. (2013). *Bi-SLI Lexical Task* (Nepublikované).
- HAYEKOVÁ, M. (1979): *Dejiny slovenských slovníkov do roku 1945*. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského.
- LAHEY, M. (1998): *Language disorders and language development*. 2nd ed. New York: Macmillan Publishing Company.
- KAPALKOVÁ, S. (2019): Laheyovej metóda ako efektívny nástroj hodnotenia komunikácie rizikových detí v ranom veku. In: *Listy klinické logopedie*, 3/1, s. 8–12. [Cit. 15.10.2019]. Dostupné na internete: <http://casopis.aklcr.cz/subdom/casopis/wpcontent/uploads/2019/06/19_0151_Listy_klinicke_logopedie_5_8-12.pdf>.
- KAPALKOVÁ, S. – ČEJKA, P. (2004b): *Dobrá noc*. Bratislava: Slniečko.
- KAPALKOVÁ, S. – ČEJKA, P. (2004a): *Kde je Nina?* Bratislava: Slniečko.
- KAPALKOVÁ, S. – ČEJKA, P. (2005): *Kniha o nočníku*. Bratislava: Slniečko.
- KAPALKOVÁ, S. – MIČIANOVÁ, Ľ. (2018): *Stratený šál. Príbeh na rozvoj reči*. Bratislava: Egres.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2018): História a súčasnosť starostlivosti o deti s vývinovou jazykovou poruchou na Slovensku na pozadí európskeho kontextu. In: *Logopaedica*, 20/2, s. 5–12.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2019a): Language Assessment, Remediation and Screening Procedure for Slovak-speaking children. In: M. J. Ball – P. Fletcher – D. Crystal (eds.): *Grammatical profiles. Further languages of LARSP*. Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, s. 58–84.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2019b): Slovakia. In: J. Law – Ch. McKean – C.-A. Murphy – E. Thordardottir (eds.): *Managing children with developmental language disorder: theory and practice across Europe and beyond*. Abington: Routledge, s. 420–430.

²¹ K úspechom prešovského výskumu detskej reči patrí aj jeho inštitucionalizácia na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, na ktorej pôsobí Centrum výskumu detskej reči a kultúry (predtým Kabinet detskej reči a kultúry), v činnosti ktorého je výskum detskej reči jednou zo zložiek komplexného výskumného záujmu o dieťa v kultúrnom kontexte. Katedra komunikačnej a literárnej výchovy vydáva od r. 2013 časopis *O dieťaťi, jazyku, literatúre*, ktorý okrem inej problematiky dáva priestor aj štúdiám venovaným vývinu detskej reči v nami sledovanom období.

²² V zozname literatúry uvádzame len tie zdroje, ktoré nie sú uvedené v Bibliografii.

- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. – HAMAN, E. – ŁUNIEWSKA, M. (2013): *Cross-Linguistic Lexical Tasks (CLT-Sk) for Bilingual Preschool Children*. (Nepublikované).
- KESSELOVÁ, J. (1999): *Rozviazané jazyčky. Cvičenia zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník základnej školy. I. diel*. Prešov: Náuka.
- KESSELOVÁ, J. (2000): *Rozviazané jazyčky. Cvičenia zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník základných škôl. II. diel*. Prešov: Náuka.
- KLIMOVIČ, M. (2010): *Tvorivé písanie v mladšom školskom veku*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na internete: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Klimovic1>.
- KLIMOVIČ, M. (2016): *Detský pisateľ v procese tvorby tetu*. Prešov: Vydavateľstvo prešovskej univerzity.
- LECHTA, V. et al. (2002): *Terapia narušenej komunikačnej schopnosti*. Martin: Osveta.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. – KESSELOVÁ, J. (1994): *Komunikatívne cvičenia zo slovenského jazyka pre 3. a 4. ročník základnej školy*. Prešov: EXCO, s. r. o.
- PROKOPOVÁ, E. – MATUŠKOVÁ, O.: Štandard vyšetrení psychomotorického vývinu detí pri 2. – 11. preventívnej prehliadke v primárnej starostlivosti. [Cit. 15.10.2019]. Dostupné na internete: <<https://drive.google.com/drive/folders/1z3JGOj9tVHF3X-RIMqOVjBp3fokMb5>>.
- SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. (2013): *Když začínáme mluvit... Lingvistický pohled na rané projevy česky mluvícího dítěte*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, L. (2017): Osvojování jazyka dítětem. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová (eds.): *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. [Cit. 15.10.2019]. Dostupné na internete: <https://www.czechency.org/slovník/OSVOJOVÁNÍ_JAZYKA_DÍTĚTEM>.

Summary

Linguistic research into language acquisition of Slovak-speaking children: a brief survey and bibliography

The article reacts on several anniversaries connected with the child language research in Slovakia. It has been 20 years from the publishing of the first book on child directed speech in Slovakia and 30 years since the first attempts into this research have been made. Moreover, *Desať štúdií o detskej reči* (2018) was published ten years after the publishing of the monograph *Štúdie o detskej reči* (Studies on child language, 2008), which put the basis of Slovak developmental psycholinguistics. The article can be taken as a commented bibliography of the works on language acquisition by Slovak-speaking toddlers and pre-schoolers. It points out the main milestones in the basic research and its application, mainly in the field of speech and language pathology.

Bibliografia

Ako sme v úvode spomenuli, bibliografia²³ zachytáva chronologicky práce slovenských autoriek a autorov venovaných osvojovaniu slovenčiny ako materinského jazyka v prvých šiestich rokoch života dieťaťa od prvých publikácií do r. 2018. Nezaradili sme do nej špecificky psychologicky, logopedicky a didakticky zamerané práce, sústredili sme sa primárne na lingvisticky zamerané publikácie.

1951

BETÁKOVÁ, V. (1951): K analógii a alternácii v detskej reči. In: Š. Peciar (ed.): *Jazykovedný sborník Slovenskej akadémie vied a umení*. Bratislava: Nakladateľstvo Slovenskej akadémie vied a umení, s. 135–139.

1974

DZENDZELIVSKÁ, N. I. (1974): Slová z detskej lexiky v slovenských nárečiach na území USSR. In: *Slovenská reč*, 39/1, s. 27–33.

²³ Za poskytnutie osobných bibliografických súpisov vyslovujeme poďakovanie S. Kapalkovej, J. Kesselovej, J. Kičura Sokolovej, Ľ. Liptákovej, Z. Ondráčkovej, S. Spáčilovej a K. Vužňákovkej.

1984

BUFFA, F. (1984): O detskej lexike v severošarišských nárečiach. In: *Nové obzory* 26, s. 239–248.

1991

SLANČOVÁ, D. (1991): K východiskám výskumu rečového prejavu učiteľky v materskej škole. In: J. Findra (ed.): *Všeobecné a špecifické otázky jazykovej komunikácie*. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, s. 262–270.

1992

KESSELOVÁ, J. (1992): Klasifikácia spontánneho dialógu detí. In: M. Nábělková (ed.): *Varia I*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV v Bratislave, s. 98–102.

KESSELOVÁ, J. (1992): Výstavba dialógu detí. I. In: *Slovenská reč*, 57/5, s. 269–277.

1993

KESSELOVÁ, J. (1993): Sémantická klasifikácia slovies v spontánnom dialógu detí. In: M. Nábělková – P. Odaloš (eds.): *Varia II*. Bratislava, Banská Bystrica: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV a Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 33–37.

KESSELOVÁ, J. (1993): Výstavba dialógu detí. II. In: *Slovenská reč*, 58/5, s. 275–281.

SLANČOVÁ, D. (1993): Sociolinguistic study of the present-day Slovak language: characteristics of the vocabulary of adult speech directed to preschool children. In: *Crosslinguistic workshop on the acquisition of Slavic and Baltic languages by children. Abstracts*, s. 29.

1995

KESSELOVÁ, J. (1995): Tematické postupnosti v spontánnom dialógu v skupine. In: M. Nábělková – P. Odaloš (eds.): *Varia IV*. Bratislava, Banská Bystrica: Slovenská jazykovedná spoločnosť SAV a Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela, s. 42–48.

SEDLÁKOVÁ, M. (1995): K ranému štádiu vývinu detskej reči. In: M. Nábělková – P. Odaloš (eds.): *Varia IV*. Bratislava, Banská Bystrica: Slovenská jazykovedná spoločnosť SAV a Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela, s. 55–60.

SLANČOVÁ, D. (1995): Charakteristika lexiky v reči učiteľiek materskej školy. In: S. Ondrejovič – M. Šimková (eds.): *Sociolinguistica Slovaca I. Sociologické aspekty výskumu súčasnej slovenčiny*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 101–115.

1996

KESSELOVÁ, J. (1996): Úspornosť výrazu v spontánnom dialógu detí. In: *Studia Philologica. Annus III*. Prešov: Pedagogická fakulta v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, s. 159–176.

SEDLÁKOVÁ, M. (1996): Poznámky ku gramaticko-schematickej rovine v ranom štádiu vývinu detskej reči. In: *Studia Philologica. Annus III*. Prešov: Pedagogická fakulta v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, s. 179–184.

1997

KESSELOVÁ, J. (1997): Adjektívna lexika v detskej komunikácii. In: M. Nábělková (ed.): *Varia VI*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, s. 74–80.

LIPTÁKOVÁ, Ľ. (1997): Detská okazionálna slootovorba. In: *Slovo o slove*, 3, s. 31–35.

SLANČOVÁ, D. (1997): Oslovenie a kontakt v dialógu dospelého a dieťaťa. In: J. Mlacek (ed.): *Studia Academica Slovaca* 26. Bratislava: Stimul, s. 148–158.

STEJSKALOVÁ, M. (1997): Z lexiky detskej reči. In: M. Nábělková (ed.): *Varia VI*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, s. 69–73.

1998

KESSELOVÁ, J. (1998): Psycholingvistický pohľad na adjektívnu lexiku detí. In: *Jazykovédné aktuality*, 35/1–2, s. 5–11.

- MIKULAJOVÁ, M. – HORŇÁKOVÁ, K. (1998): Laheyovej model vývinu reči a jeho využitie v ranej diagnostike. In: *Logopaedica*, 2, s. 72–86.
- SLANČOVÁ, D. (1998): Pragmatické aspekty RUD (reči učiteľky materskej školy orientovanej na dieťa). In: *Jazykovedný zápisník*, 17/18, s. 52–53.

1999

- HLAVATÁ, Z. (1998): Štatút detského slova v slovenčine. In: M. Nábělková – Ľ. Králik (eds.): *Varia VIII*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, s. 13–23.
- KESSELOVÁ, J. (1999): Dieťa v hre a v dialógu: vývinové paralely hry a komunikácie dieťaťa. In: *Slovo o slove*, 5, s. 23–29.
- KESSELOVÁ, J. (1999): Komunikačná funkcia adverbií v spontánnom dialógu detí. In: P. Odaloš (ed.): *Retrospektívne a perspektívne pohľady na jazykovú komunikáciu. II. diel*. Banská Bystrica, Donovaly: Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela a Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, s. 100–106.
- SLANČOVÁ, D. (1999): *Reč autority a lásky. Reč učiteľky materskej školy orientovaná na dieťa – opis registra*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity.
- SLANČOVÁ, D. (1999): The speech of authority and love. The kindergarten/nursery school teacher's child directed speech – a register description. In: *VIIIth International congress for the study of child language. Abstracts*. Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, s. 203–204.
- STEJSKALOVÁ, M. (1999): Jazyková komunikácia a detská slovotvorba. In: P. Odaloš (ed.): *Jazyk v komunikácii vybraných spoločenských prostredí*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, Fakulta humanitných vied, s. 100–107.
- STEJSKALOVÁ, M. (1999): Otázky kódovania detskej reči. In: P. Odaloš (ed.): *Jazyk v komunikácii vybraných spoločenských prostredí*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, Fakulta humanitných vied, s. 95–99.
- ŠTEFÁNIK, J. (1999): Experiences in the Slovak-English bilingual upbringing of a child. In: *Studia Psychologica*, 41/1, s. 33–39.
- ŠTEFÁNIK, J. (1999): Príspevok k poznaniu slovensko-anglického bilingvizmu u dieťaťa. In: S. Ondrejovič (ed.): *Sociolinguistica Slovaca 4. Slovenčina v kontaktoch a konfliktoch s inými jazykmi*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 117–133.
- ŠTEFÁNIK, J. (1999): Vývin a fungovanie jazyka v podmienkach individuálneho bilingvizmu. In: M. Nábělková – Ľ. Králik (eds.): *Varia VIII*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, s. 23–31.

2000

- KESSELOVÁ, J. (2000): Častice v jazykovom systéme a v komunikácii dieťaťa. In: *Slovenská reč*, 65/5–6, s. 257–269.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2000): Deti a rečová kreativita. In: *Acta Paedagogicae. Annus 1*. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity, s. 55–59.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2000): Deti a rečová kreativita. In: *Acta Paedagogicae. Annus 1*. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity, s. 55–59.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2000): *Okazionalizmy v hovorenej slovenčine*. Prešov: Náuka.
- ŠTEFÁNIK, J. (2000): *Bilingvizmus na pozadí dvoch morfológicky odlišných typov jazykov. Intenčný bilingvizmus u detí*. Bratislava: Vydavateľstvo Univerzity Komenského.
- ŠTEFÁNIK, J. (2000): *Jeden človek, dva jazyky. Dvojazyčnosť u detí – predsudky a skutočnosť*. Bratislava: Academic Electronic Press.

2001

- FEČKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2001): K niektorým východiskám výskumu a modelovania rečového vývinu dieťaťa. In: *Logopaedica*, 4, s. 38–45.
- KAPALKOVÁ, S. (2001): Moderné prístupy k skúmaniu vývinu detskej reči. In: *Efeta – otvor sa*, 11/3, s. 6–7.
- KESSELOVÁ, J.: Funkčno-sémantické vlastnosti predložiek v spontánnej komunikácii detí. In: *Slovenská reč*, 66/4, s. 204–217.

KESSELOVÁ, J.: *Lingvistické štúdie o komunikácii detí*. Prešov: Náuka 2001.

2002

FEČKOVÁ KAPALKOVÁ (2002): *Vytvorenie modelu jazykových schopností po slovensky hovoriacich detí na základe Laheyovej teórie*. Dizertačná práca. Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského.

FEČKOVÁ KAPALKOVÁ, S. – MIKULAJOVÁ, M. – SLANČOVÁ, D. – BÓNOVÁ, I. (2002): Grammar acquisition by Slovak speaking children. In: *Conference on linguistic socialization, language acquisition and language disorders, dedicated to the memory of Zita Réger (1944 – 2001)*. Abstracts. Budapest, s. 18.

KAPALKOVÁ, S. (2002): Vývin naratív v predškolskom veku. In: *Logopaedica*, 5, s. 34–38.

KESSELOVÁ, J. (2002): Kvantifikátory v komunikácii. In: *Studia Philologica. Annus X*. Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, s. 27–35.

KESSELOVÁ, J. (2002): Status spojok v sémantickosyntaktických vzťahoch spontánneho komunikačného dieťaťa. In: *Slovenská reč*, 67/3, s. 129–141.

KESSELOVÁ, J. (2002): Z centra na perifériu: funkcia a sémantika interjekcií v spontánnom prehovore dieťaťa. In: *Slovo o slove*, 8, s. 25–30.

SLANČOVÁ, D. (2002): Reč orientovaná na dieťa: o niektorých aspektoch a výsledkoch jej výskumu. In: *Logopaedica*, 5, s. 91–102.

2003

KAPALKOVÁ, S. (2003): Pokus o aplikáciu MLU na podmienky slovenského jazyka. In: *Logopaedica*, 6, s. 35–39.

KESSELOVÁ, J. (2003): K princípu prirodzenosti v ontogenéze morfológie: na materiáli vzťahových slov v komunikácii dieťaťa. In: *Text a komunikácia*. Prešov: Náuka, s. 200–205.

KESSELOVÁ, J. (2003): K slovensko-českému pasívnemu bilingvizmu v novej jazykovej situácii. In: *Zborník zo 7. okrúhleho stola v cykle Slovo a obraz v komunikaci s deťmi. Komunikace s deťmi v proměnách času*. Ostrava: Katedra českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Ostravské univerzity, s. 5–10.

KESSELOVÁ, J. (2003): *Morfológia v komunikácii detí*. Prešov: Vydavateľstvo Anna Nagyová.

KESSELOVÁ, J. (2003): Systémový a komunikačný prístup v morfológickom výskume: na materiáli predložkového a spojkového subsystému detskej komunikácie. In: M. Šimková (ed.): *Tradícia a perspektívy gramatického výskumu na Slovensku*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 108–113.

KESSELOVÁ, J. – PALENČÁROVÁ, J. (2003): Slovensko-český pasívny bilingvizmus detí a mládeže. In: *Slovo o slove*, 9, s. 24–34.

SLANČOVÁ, D. (2003): Jazyk a komunikácia v dialógoch dospelých a detí. In: *Slovo o slove*, 9, s. 42–56.

2004

KAPALKOVÁ, S. – BÓNOVÁ, I. – MIKULAJOVÁ, M. – SLANČOVÁ, D. (2004): Priemerná dĺžka výpovede ako ukazovateľ ontogenézy reči. In: M. Imrichová (ed.): *Slovenčina na začiatku 21. storočia. Na počesť profesora Ivora Ripku*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, s. 67–77.

LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2004): Detská rečová kreativita – predpoklad a cieľ komunikačného vyučovania slovenského jazyka. In: *Studia philologica. Annus 12*. Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, s. 154–163.

SLANČOVÁ, D. (2004): Vývinová socioštylistika – terra (takmer) incognita. In: V. Patráš (ed.): *Súčasná jazyková komunikácia v interdisciplinárnych súvislostiach*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, s. 74–85.

2005

BÓNOVÁ, I. – SLANČOVÁ, D. (2005): Meranie fonologického vývinu reči. In: *Logopaedica*, 8, s. 6–13.

- BÓNOVÁ, I. – SLANČOVÁ, D. – MIKULAJOVÁ, M. (2005): The measurement of phonological acquisition in Slovak in crosslinguistic view. In: *10th International congress for the study of child language. Program & abstracts*. Berlin: IASCL, Freie Universität Berlin, s. 344.
- BÓNOVÁ, I. – SLANČOVÁ, D. – MIKULAJOVÁ, M. – KAPALKOVÁ, S. (2005): Vývin detskej reči v slovenčine: od tušenia k deskripcii. In: J. Dolník (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 59–70.
- HORŇÁKOVÁ, K. – KAPALKOVÁ, S. – MIKULAJOVÁ, M. (2005): *Kniha o detskej reči*. Bratislava: Slniečko.
- KAPALKOVÁ, S. (2005): Gesture development in the early childhood. In: *10th International congress for the study of child language. Program & abstracts*. Berlin: IASCL, Freie Universität Berlin, s. 310.
- KAPALKOVÁ, S. – DUŠEKOVÁ, Ľ. (2005): Vývin gest v ranom veku. In: *Logopaedica*, 8, s. 37–42.
- MARKOVÁ, J. – GÚTHOVÁ, M. (2005): Fonologické procesy v detskom veku. In: *Logopaedica*, 8, s. 60–69.
- ZAJACOVÁ, S. (2005): Narácia detí predškolského veku. In: *Slovo o slove*, 11, s. 73–83.

2006

- HARČARÍKOVÁ, P. (2006): Naratívne textové štruktúry u slovensky hovoriacich detí predškolského veku. In: D. Slančová – I. Žarnovská (eds.): *2. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 339–344.
- Dostupné na internete: <<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Slancova1>>.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2006): The project of the CDI adaptation to Slovak. In: *The first European network meeting on Communicative Development Inventories*. Dubrovnik: University of Zagreb, University of Gävle, s. 17–18.
- KESSELOVÁ, J. – SLANČOVÁ, D. (2006): K vzťahu sémantických kategórií, pragmatických funkcií a priemernej dĺžky výpovede v ranej ontogenéze reči dieťaťa. In: Ľ. Kováčik (ed.): *Studia Slovaca*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, s. 26–33.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2006): Slovtvorba ako odraz časopriestoru dieťaťa predškolského a mladšieho školského veku. In: *Slovo a obraz v komunikaci s dětmi: komunikace s dětmi v zrcadle času*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, s. 257–263.
- MITROVÁ, A. – SABOL, J. – SLANČOVÁ, D. – ZIMMERMANN, J. (2006): Realizácia suprasegmentálnych javov v reči orientovanej na dieťa. In: *Slovenská reč*, 71/1, s. 3–17.
- ONDRÁČKOVÁ, Z. (2006): Detské slová v operačných komunikačných aktoch. In: M. Šimková – K. Gajdošová (eds.): *Varia XIII*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, s. 9–100.
- ZAJACOVÁ, S. (2006): Formovanie komunikačného registra v rolových hrách detí. In: D. Slančová – I. Žarnovská (eds.): *2. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 378–389.
- ZAJACOVÁ, S. (2006): Narácia detí predškolského veku. In: M. Olšiak. (ed.): *Varia XIV*. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV, Katedra slovenského jazyka FF UKF v Nitre, s. 248–255.

2007

- BÓNOVÁ, I. (2007): Fonologický vývin v reči dieťaťa. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach II*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 171–180.
- KAPALKOVÁ, S. (2007): Neverbálna komunikácia v ranom veku. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach II*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 181–190.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2007): Adaptation of CDI to Slovak language. In: M. Eriksson (ed.): *Proceedings from the First European network meeting on the Communicative Development Inventories*. Gävle: University of Gävle, s. 32–41.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2007): Kognitívne súvislosti komunikačného rozvíjania dieťaťa. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach II*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 164–170.
- ONDRÁČKOVÁ, Z. (2007): Detské slová v slovenčine. In: *Slovo o slove*, 13, s. 161–168.
- SLANČOVÁ, D. – KESSELOVÁ, J. (2007): K sémantickým kategóriám a pragmatickým funkciám v ranej ontogenéze reči dieťaťa. In: P. Odaloš (ed.): *Zborník materiálov zo 6. medzinárodnej vedeckej*

konferencie o komunikácii Kontinuitné a diskontinuitné otázky jazykovej komunikácie. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, s. 178–183.

SLANČOVÁ, D. – ZAJACOVÁ, S. (2007): Komunikačný register ako prostriedok verbálnej socializácie dieťaťa. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach II.* Bratislava: Univerzita Komenského, s. 153–163.

2008

BÉREŠ, R. (2008): Variantnosť formy a významu v metodike výskumu detskej reči. In: *Slovo o slove*, 14, s. 159–163.

HARČARÍKOVÁ, P. (2008): Dobro a zlo v rečovom prejave detí predškolského a mladšieho školského veku. In: Z. Stanislavová – M. Andričíková (eds.): *Fenomén zla v súčasnom umení pre deti a mládež.* Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Kabinet výskumu detskej reči a kultúry 2008, s. 282–298.

HARČARÍKOVÁ, P. (2008): Vývin naratívnych štruktúr u slovensky hovoriacich detí. In: D. Slančová – M. Bočák – I. Žarnovská (eds.): *3. študentská vedecká konferencia.* Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 306–314.

Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/harcarikova.pdf>.

KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2008): CDI in Slovak: words and gestures. In: *The second European network meeting on Communicative Development Inventories. Abstracts.* Dubrovnik: University of Zagreb, University of Southern Denmark.

LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2008): K jazykovému obrazu sveta dieťaťa na poľsko-slovenskom pomedzí. In: *Slovo a obraz v komunikaci s dětmi.* Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, s. 171–175.

ONDRÁČKOVÁ, Z. (2008): Fonematická charakteristika detskej lexiky v slovenčine. In: *Acta Humanica*, 1, s. 104–113.

SLANČOVÁ, D. (2008): Metajazykové a metakomunikačné prvky v dialógu dospelého a dieťaťa... a o javoch, ktoré s nimi súvisia. In: D. Slančová – J. Zimmermann (eds.): *Výraz a význam v jazyku*, s. 367–382.

SLANČOVÁ, D. ed. (2008): *Štúdie o detskej reči.* Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. (2. vyd. dostupné na internete: <<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Slancova3>>).

SLANČOVÁ, D.: Úvod: východiská výskumu detskej reči v slovenčine, s. 10–28.

MIKULAJOVÁ, M.: Vývin rečovej činnosti v kontexte psychického vývinu, s. 29–66.

SLANČOVÁ, D.: Pragmatické funkcie vo vývine rečovej činnosti (v prvých osemnástich mesiacoch života dieťaťa), s. 67–120.

KESSELOVÁ, J.: Sémantické kategórie v ranej ontogenéze reči dieťaťa, s. 121–168.

KAPALKOVÁ, S.: Gestá v kontexte raného vývinu detí, s. 169–211.

BÓNOVÁ, I.: Fonologický vývin v reči dieťaťa, s. 212–250.

ONDRÁČKOVÁ, Z.: Detské slová v slovenčine a ich charakteristika, s. 251–296.

ZAJACOVÁ, S.: Formovanie komunikačného registra v rolových hrách detí: registre detí imitujúcich rolu matky a otca, s. 306–349.

SLANČOVÁ, D. – KESSELOVÁ, J. (2008): K procesuálnemu modelovaniu sémantických kategórií v ranom vývine detskej reči. In: A. Jaklová (ed.): *Člověk – jazyk – text.* České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav bohemistiky, s. 141–145.

VUŽŇÁKOVÁ, K. (2008): Rečová (jazyková) výchova v materskej škole a vývin detskej reči. In: *Slovo o slove*, 14, s. 150–158.

VUŽŇÁKOVÁ, K. (2008): Slovo tvorba a myslenie detí v predškolskom a mladšom školskom veku v Malom slovotvornom slovníku slovenčiny. In: *Didaktika řečové a neřečové výchovy v mateřské škole a na 1. stupni základní školy.* Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, s. 36–49.

ZAJACOVÁ, S. (2008): Hra na roľnú. K niektorým znakom komunikačného registra detí imitujúcich rolu matky a otca. In: D. Slančová – M. Bočák – I. Žarnovská (eds.): *3. študentská vedecká konferencia.* Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 335–345.

2009

HARČARÍKOVÁ, P. (2009): Naratívne textové štruktúry v reči detí predškolského a mladšieho školského veku. In: *Slovo o slove*, 15, s. 70–74.

- HARČARÍKOVÁ, P. (2009): Poznatky o izotopických vzťahoch v detských naratívach a ich využitie vo vyučovaní slovenského jazyka v primárnom stupni vzdelávania. In: J. Kancír – V. Zeľová (eds.): *Príprava učiteľov v procese školských reforiem*. Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 404–410.
- HARČARÍKOVÁ, P. (2009): Research on narratives. In: *Sučasni doslidžennja z inozemnoji filologii*. Vypusk 7. Užgorod: Ministerstvo osvity ta nauky Ukrajiny, Užgorodskij nacional'nyj universytet, s. 101–103.
- HORŇÁKOVÁ, K. – KAPALKOVÁ, S. – MIKULAJOVÁ, M. (2009): *Jak mluvit s dětmi od narození do tří let*. Praha: Portál.
- KAPALKOVÁ, S. (2009): Vývin reči. In: A. Kerekrétiová (ed.): *Základy logopédie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 96–112.
- KESSELOVÁ, J. (2009): Laheyovej systém sémantických kategórií v diagnostike rečového vývinu dieťaťa hovoriaceho po slovensky. In: *Logopaedica*, 12, s. 52–59.
- KESSELOVÁ, J. – KAPALKOVÁ, S. (2009): Výskum detskej reči: východisko slovenskej verzie testu CDI. In: M. Šucha – M. Charvát – V. Řehan (eds.): *Kvalitatívni přístup a metody ve vědách o člověku 8: kvalitativní přístup pro praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 279–288.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. – VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009): *Dieťa a slovtvorba*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra komunikačnej a literárnej výchovy.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009): Detská reč a myslenie na pozadí vyučovania slovtvorby. In: *Tradiční a netradiční metody a formy práce ve výuce českého jazyka na základní škole*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, s. 384–391.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009): Gnozeologické aspekty v detskej reči. In: R. Šink (ed.): *12. kulatý stůl. Komunikace s dětmi a mládeží: spojující i rozdělující*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, s. 91–98.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2009): Morfológia, vývin detskej reči a materská škola. In: *Slovo o slove*, 15, s. 55–69.
- ZAJACOVÁ, S. (2009): Registrové markery autority ako znaky disproporčnej komunikácie. In: P. Mitter – K. Tošková (eds.): *Ty, já a oni v jazyce a literatuře*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, s. 173–177.

2010

- BÉREŠ, R. (2010): Gramatické kategórie v ranej ontogenéze detskej reči a ich sémanticko-kategoriálny rámec. In: V. Kováčová (ed.) *Varia XVII*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV v Bratislave, s. 39–47.
- BÓNOVÁ, I. (2010): Slabika v detskej reči. In: J. Klincková (ed.): *Zborník príspevkov zo 7. medzinárodnej vedeckej konferencie o komunikácii Odkazy a výzvy modernej jazykovej komunikácie*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, s. 20–28.
- HARČARÍKOVÁ, P. (2010): *Vývin naratívnych textových štruktúr v detskej reči*. Dizertačná práca. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- CHABOVÁ, M. (2010): Lexikálno-sémantická analýza rečových prejavov slovensky hovoriacich detí. In: M. Chovanec – J. Šipko – G. Harčariková (eds.): *5. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 669–682.
- Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/54.pdf>.
- CHABOVÁ, M. (2010): *Vývin lexiky v detskej reči. Longitudinálna prípadová štúdia*. Dizertačná práca. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta.
- KAPALKOVÁ, S. – LACIKOVÁ, H. – SLANČOVÁ, D. – HELBICH, M. (2010a): Test komunikačného správania TEKOS I: Gestá a slová – nový nástroj na hodnotenie komunikačnej schopnosti detí v ranom veku. In: *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 45/1, s. 46–62.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2010): Vývin komunikačných schopností dieťaťa v ranom veku z hľadiska dvoch metodologických prístupov. In: *Jazyk a kultúra*, 1/1. Dostupné na internete: <http://www.ff.unipo.sk/jak/kapalkova_slancova.pdf>.

- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. – BÓNOVÁ, I. – KESSELOVÁ, J. – MIKULAJOVÁ, M. (2010b): *Hodnotenie komunikačných schopností detí v ranom veku*. Bratislava: Slovenská asociácia logopédov.
- KESSELOVÁ, J. (2010): Priestor a čas v ranej ontogenéze reči. In: S. Čmejrková – J. Hoffmannová – E. Havlová (eds.): *Užívaní a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Praha: Karolinum, s. 467–471.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2010): Dieťa a slovotvorba. In: M. Šimková (ed.): *Slovo – tvorba – dynamickosť: na počesť Kláry Buzássyovej*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 121–135.
- MINDŽÁKOVÁ, P. (2010): Reč matky orientovaná na dieťa v predrečovom období. In: M. Chovanec – J. Sipko – G. Harčariková (eds.): *5. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 689–700. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/56.pdf>.
- ONDRÁČKOVÁ, Z. (2010): *Komparatívny výskum detskej lexiky*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- Dostupné na internete: <<http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Ondrackova1/index.html>>
- SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. (2010): Pragmatické funkcie a spôsoby ich realizácie a reflexie v ranom období vývinu detskej reči. In: S. Čmejrková – J. Hoffmannová – E. Havlová (eds.): *Užívaní a prožívání jazyka: k 90. narozeninám Františka Daneše*. Praha: Karolinum, s. 461–466.
- ZAJACOVÁ, S. (2010): K niektorým znakom imitovaného komunikačného registra učiteľky v rolových hrách detí. In: V. Kováčová (ed.) *Varia XVII*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta, Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV v Bratislave, s. 497–512.
- ZAJACOVÁ, S. (2010): Symbiotický plurál a posuny v slovesnej a zámennej osobe ako prejav asymetrie medzi komunikačnými partnermi. In: *Bohemica Olomucensia – Philologica Juvenilia*, 2/1, s. 90–96.

2011

- BÓNOVÁ, I. (2011): Dynamika fonologického vývinu. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach III*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 257–264.
- BLESES, D. – REILLY, J. – KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2011): A new checklist method for narrative development. In: *IASCL 2011. Montreal. The International Association for the Study of Child language. 12th Congress. Social, genetic and cognitive determinants in the acquisition and development of language*. Montreal: Université du Quebec à Montréal, s. 143.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2011): Lexikálne univerzálne v reči matky orientovanej na dieťa. In: *7. študentská vedecká konferencia: zborník abstraktov*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, s. 111–112.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2011): Výskum detskej reči na pôde Prešovskej univerzity. In: *Studie z aplikovanej lingvistiky/Studies in applied linguistics*, 2/2, s. 107–113.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2011): Zuzana Ondráčková: Komparatívny výskum detskej lexiky: Detské slovo pod lupou. In: *Jazyk a kultúra*, 2/5. Dostupné na internete: <www.ff.unipo.sk/jak>.
- HARČARIKOVÁ, P. – KLIMOVIČ, M. (2011): *Naratíva v detskej reči*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- JASINSKÁ, L. (2011): Morfológicko-syntaktický aspekt v komunikácii dieťaťa. In: O. Orgoňová (ed.): *Jazyk a komunikácia v súvislostiach III*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 184–191.
- KAPALKOVÁ, S. – KESSELOVÁ, J. – SLANČOVÁ, D. – ZAJACOVÁ, S. (2011): Cross-cultural and cross-linguistic relations of the Test of communicative behaviour (TEKOS I and TEKOS II) for Slovak-speaking children. In: *ELDEL: International conference on reading, spelling and writing development: Enhancing literacy development in European languages. Abstracts*, s. 31.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. – KESSELOVÁ, J. – BÓNOVÁ, I. – MIKULAJOVÁ, M. – ZAJACOVÁ, S. (2011): Vývin gramatiky v detskej reči na základe priemernej dĺžky výpovede. In: M. Ološtiak – M. Ivanová – D. Slančová (eds.): *Vidy jazyka a jazykovedy: na počesť Miloslavy Sokolovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 104–115.
- KATSOS, N. – EZEIZEBARRENA, M.-J. – GAVARRÓ, A. – KUVAČ KRALJEVIĆ, J. – HRZICA, G. – GROHMANN, K. – SKORDI, A. – JENSEN DE LÓPEZ, K. – DUNDAHL, L. – van HOUT, A. – HOLLEBRANDSE, B. – OVERWEG, J. – FABER, M. – van KOERT, M. – CUMMINS, C. –

- SMITH, N. – VIJA, M. – PARM, S. – KUNNARI, S. – MORISSEAU, T. – RUSIESHVILI, M. – YATSUSHIRO, K. – HUBERT, A. – VARLOKOSTA, S. – KONSTANTZOU, K. – FARBY, S. – GUASTI, M.-T. – VERNICE, M. – BALČIŪNIENĖ, I. – RUZAITĖ, J. – GRECH, H. – GATT, D. – ASBJØRNSSEN, A. – von KOSS TORKILDSSEN, J. – HAMAN, E. – MIEKISZ, A. – GAGARINA, N. – PUZANOVA, J. – ANDJELKOVIĆ, A. – SAVĆ, M. – JOŠIĆ, S. – SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. – BARBERÁN RECALDE, T. – ÖZGE, D. – HASSAN, S. – van der LELY, H. – SAUERLAND, U. – NOVECK, I. (2011): To what extent does the development of conceptual categories depend on language? In: *BUCLD 36: The 36th annual Boston University conference on language development*. Boston: Boston University, s. 70.
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. et al. (2011): Integrovaná didaktika slovenského jazyka a literatúry pre primárne vzdelávanie. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta. (2. dopl. a prepracované vydanie 2015).
- LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2011): Lexikálnosémantická kompetencia dieťaťa mladšieho školského veku. In: *Didaktické studie*, 3/1, s. 69–79.
- NICOLOPOULOU, A. – AKSU-KOÇ, A. – KUNTAY, A. – ANDERSEN, CH. – CHIEN-JU CHANG – IGNACIO, M. – SLANČOVÁ, D. (2011): A cross-linguistic study of character reference in young children's narratives. In: *IASCL 2011. Montreal. The International Association for the Study of Child language. 12th Congress. Social, genetic and cognitive determinants in the acquisition and development of language*. Montreal: Université du Quebec à Montréal, s. 127.
- REILLY, J. – AKSU-KOÇ, A. – APPELBAUM, M. – BLESES, D. – CHANG, Ch. – ERIKSSON, M. – KAPALKOVÁ, S. – KERN, S. – KUVAČ-KRALJEVIĆ, J. – NICOLOPOULOU, A. – PARRIS, J. – PEREZ-PEREIRA, M. – SANSAVINI, A. – VOLLMANN, R. (2011): Emerging narratives: a cross-linguistic study. In: *IASCL 2011. Montreal. The International Association for the Study of Child language. 12th Congress. Social, genetic and cognitive determinants in the acquisition and development of language*. Montreal: Université du Quebec à Montréal, s. 126–127.
- SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. (2011): Hodnotenie komunikačných schopností detí v ranom veku. In: *ELDEL: International conference on reading, spelling and writing development: Enhancing literacy development in European languages. Abstracts*, s. 46.
- SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. – KESSELOVÁ, J. – ZAJACOVÁ, S. (2011): Mean length of utterance in morphemes, syllables and words in Slovak as a flexive language: theory and practice. In: *IASCL 2011. Montreal. The International Association for the Study of Child language. 12th Congress. Social, genetic and cognitive determinants in the acquisition and development of language*. Montreal: Université du Quebec à Montréal, s. 192.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2011): Kompozitá v detskej reči, jazykovom systéme a lexikografickom spracovaní. In: M. Ološtiak – M. Ivanová – D. Slančová (eds.): *Vidy jazyka a jazykovedy: na počesť Miloslavy Sokolovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 276–284.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2011): Výskumom kompozít k diagnostike a stimulácii detskej reči v predškolskom veku alebo edukačná hra ako výsledok poznania jazyka a ontogenézy reči. In: M. Podhájecká – M. Miňová (eds.): *Hra v predprimárnej edukácii*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, s. 482–500.
- ZAJACOVÁ, S. (2011): Imitácia komunikačného registra lekára a sestričky v rolových hrách detí. In: *Bohemica Olomucensia – Philologica Juvenilia*, 3/2, s. 259–274.

2012

- BÓNOVÁ, I. (2012): Konsonantické skupiny v detskej reči ako „predobraz“ zreľazovania nesonánt v slovenčine. In: V. Patráš (ed.): *Zborník príspevkov z 8. medzinárodnej vedeckej konferencie o komunikácii Polarity, paralely a prieniky jazykovej komunikácie*. Banská Bystrica: Belianum, s. 133–142.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2012): Dobrý, malý, pekný, šikovný: k adjektívnej lexike v reči matiek orientovanej na dieťa v raných štádiách vývinu. In: *Jazyk a kultúra*, 3/11. Dostupné na internete: <http://www.ff.unipo.sk/jak/11_2012/brestovicova.pdf>
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2012): Lexikálne univerzálne v reči matky orientovanej na dieťa. In: M. Chovanec (ed.): *7. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 738–746.

- BRESTOVIČOVÁ, A. (2012): Verbálna lexika v reči matiek orientovanej na dieťa. In: 8. študentská vedecká konferencia: zborník abstraktov. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, s. 11–12.
- HARČARIKOVÁ, P. (2012): Analýza detských naratív z hľadiska kritérií textovosti a možnosti stimulácie detskej reči v oblasti produkcie textu. In: A. Prídavková – M. Klimovič (eds.): *Komplexnosť a integrita v predprimárnej, primárnej a špeciálnej edukácii*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, s. 360–366.
- KAPALKOVÁ, S. – KESSELOVÁ, J. – SLANČOVÁ, D. – ZAJACOVÁ, S. (2012): Sociokultúrna a jazyková podmienenosť tvorby Testu komunikačného správania dieťaťa raného veku. In: M. Blaho (ed.): *Jazyk – médiá – text*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, s. 276–293.
- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. (2012): *New ways of scoring nonword repetition tasks: a screening tool from a developmental perspective. Abstracts*. In: ICPLA. Cork: University College Cork, s. 106–107.
- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – VICENOVÁ, Z. (2012): Nonword repetition in Slovak-speaking children: comparison of the scoring methods. In: *SLI – Specific language impairment: diagnosis, prognosis, intervention. Abstracts*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych, s. 48 – 49.
- KATSOS, N. – EZEIZEBARRENA, M.-J. – GAVARRÓ, A. – KUVAČ KRALJEVIĆ, J. – HRZICA, G. – GROHMANN, K. – SKORDI, A. – JENSEN de LÓPEZ, K. – DUNDAHL, L. – van HOUT, A. – HOLLEBRANDSE, B. – OVERWEG, J. – FABER, M. – van KOERT, M. – CUMMINS, C. – SMITH, N. – VIJA, M. – PARM, S. – KUNNARI, S. – MORISSEAU, T. – RUSIESHVILI, M. – YATSUSHIRO, K. – HUBERT, A. – VARLOKOSTA, S. – KONSTANTZOU, K. – FARBY, S. – GUASTI, M.-T. – VERNICE, M. – BALČIŮNIENĚ, I. – RUZAITĚ, J. – GRECH, H. – GATT, D. – ASBJØRNSSEN, A. – von KOSS TORKILDSEN, J. – HAMAN, E. – MIEKISZ, A. – GAGARINA, N. – PUZANOVA, J. – ANDJELKOVIĆ, A. – SAVIĆ, M. – JOŠIĆ, S. – SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. – BARBERÁN RECALDE, T. – ÖZGE, D. – HASSAN, S. – van der LELY, H. – SAUERLAND, U. – NOVECK, I. (2012): The acquisition of quantification across languages: Some predictions. In: A. K. Biller – E. Y. Chung – A. E. Kimball (eds.): *Proceedings of the 36th annual Boston University conference on language development. Vol. 1*. Somerville, MA: Cascadia Press, s. 258–268.
- MARKOVÁ, J. – MIKULAJOVÁ, M. (2012): Vývin porozumenia viet u intaktných slovensky hovoriacich detí v mladšom školskom veku. In: *Československá psychologie*, 56/6, s. 584–596.
- PYŠNÁ, A. – KAPALKOVÁ, S. (2012): Porovnanie hodnotenia naratívnych schopností slovensky hovoriacich detí vo veku 6 – 7 rokov metódou rozprávania a prerozprávania. In: *Jazyk a kultúra*, 3/10. Dostupné na internete: <http://www.ff.unipo.sk/jak/10_2012/pysna_kapalkova.pdf>.
- SEDLÁKOVÁ, M. (2012): Artikulačne a akusticky motivované slová v slovenčine z vývinového hľadiska. In: J. Pekarovičová – M. Vojtech (eds.): *Studia Academica Slovaca 41*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 233–245.
- SEDLÁKOVÁ, M. (2012): Paralely ontogenézy a fylogenézy jazyka a reči v ranom štádiu vývinu. Na materiáli slovenského jazyka. In: B. Zelinsky (ed.): *Aufsätze zur Theorie und Geschichte der slovakischen Sprache, literatur und Kultur*. Universität zu Köln, s. 47–67.
- SLANČOVÁ, D. – SOKOLOVÁ, J. (2012): Vzťah syntaxe a pragmatiky v ranom vývine detskej reči. In: R. Novák (ed.): *Slovo a obraz v komunikaci s dětmi. Svoboda jazyka – jazyk svobody*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, katedra českého jazyka a literatury s didaktikou, s. 27–37.
- SOKOLOVÁ, J. (2012): Východiská výskumu vývinu ranej syntaxe. In: 8. študentská vedecká konferencia: zborník abstraktov. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2012): *Kompozitá v slovenčine*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2012): Research of word-formation language system and child speech development in pre-school and young learners teaching. In: *Practice and theory in systems of education*, 7/2, s. 139–152.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2012): Štatistické údaje o kompozícii v jazyku a ontogenéza reči. In: M. Klimovič – A. Prídavková (eds.): *Komplexnosť a integrita v predprimárnej, primárnej a špeciálnej edukácii*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, s. 420–427.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2012): *Vývin a stimulácia detskej reči v predškolskom veku*. Prešov: Pedagogická

fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

ZAJACOVÁ, S. (2012): Eufemizujúca lexika v reči matky a v reči otca orientovanej na dieťa. In: J. Kesselová – M. Imrichová (eds.): *Epištoly o jazyku a jazykovede*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 108–123.

ZAJACOVÁ, S. (2012): *Komunikačné registre v rolových hrách detí. Výsledky sociolingvistického experimentu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

2013

BRESTOVIČOVÁ, A. (2013): Charakteristika substantív v reči matiek orientovanej na dieťa. In: M. Blaho (ed.): *Jazyk – médiá – text II*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 187–203.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2013): O konjunkciách v reči matky orientovanej na dieťa. In: *Jazyk a kultúra*, 4/14. Dostupné na internete: <<http://www.ff.unipo.sk/jak/cislo14.html>>.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2013): Prototypical lexis in the child directed speech of Slovak mothers. In: *1st UCL graduate conference in linguistics: Book of abstracts*. London: UCL, s. 41–42. Dostupné na internete: <http://www.ucl.ac.uk/psychlangsci/research/linguistics/Events/book_of_abstracts_1nov>.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2013): Prototypical lexis in the Slovak motherese. In: *Tabu dag 2013: 34th International linguistics conference. Abstracts*. Groningen: University of Groningen, s. 57. Dostupné na internete: <<http://www.let.rug.nl/tabudag/2013/booklet.pdf>>.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2013): Prototypová lexika v reči matiek orientovanej na dieťa. In: *Usta ad Albim Bohemica*, 13/2, s. 10–18.

Dostupné na internete: <http://www.pf.ujep.cz/files/KBO/USTA/Usta_2013-2.pdf>.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2012): Verbálna lexika v reči matiek orientovanej na dieťa. In: M. Ološtiak – M. Chovanec (eds.): *8. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, s. 780–792. Dostupné na internete: <<file:///D:/Users/Admin/Downloads/Brestovicova.pdf>>.

HANSEN, P. – BJEKIĆ, J. – CHYL, K. – DABAŠINSKIENE, I. – HAMAN, E. – ALNINYTE, A. – KAPALKOVÁ, S. – KUNNARI, S. – ŁUNIEWSKA, M. – RIBU, I. – SIMONSEN, H. – SLANČOVÁ, D. – SOUTHWOOD, F. – TUNÇER, M. – ŪNAL, Ö. – VRČIĆ, A. – VUKSANOVIĆ, J. (2013): Monolingual CLT results – a cross-linguistic comparison. In: *Child language impairment in multilingual context. COST Action IS0804 final conference. Book of abstracts*. Cracow: Jagiellonian University, Institute of Psychology, University of Warsaw, Faculty of Psychology, Education Research Institute, s. 53–54.

KAPALKOVÁ, S. – BJEKIĆ, J. – BJERKAN, K. – HANSEN, P. – RIBU, I. – SIMONSEN, H. – SLANČOVÁ, D. – TOKÁROVÁ, O. – VUKSANOVIĆ, J.: Monolingual SLI CLT results – a cross-linguistic comparison. In: *Child language impairment in multilingual context. COST Action IS0804 final conference. Book of abstracts*. Cracow: Jagiellonian University, Institute of Psychology, University of Warsaw, Faculty of Psychology, Education Research Institute, s. 55–56.

KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – VICENOVÁ, Z. (2013): Non-word repetition performance in Slovak-speaking children with and without SLI: novel scoring methods. In: *International Journal of Language & Communication Disorders*, 48/1, s. 78–89.

KAPALKOVÁ, S. – SLOVÁČKOVÁ, A. (2013): Porozumenie naratív u detí v predškolskom veku. In: *Studie z aplikovanej lingvistiky/Studies in applied linguistics*, 4/1, s. 37–50.

KESSELOVÁ, J. (2013): Orientačná metafora a osvojovanie si reči. In: *Slovo a obraz v komunikácii s deťmi*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravskej univerzity, 3/1, s. 5–19. Dostupné na internete: <<http://pdf.osu.cz/kcd/dokumenty/slovoaobraz/slovoaobraz-3-1.pdf>>.

KESSELOVÁ, J. (2013): Spojky v ranom štádiu ontogenézy reči. In: KESSELOVÁ, J. – KARPINSKÝ, P. – IMRICHOVÁ, M. – PODHAJECKÁ, K.: *Spojky a spájacie prostriedky v slovenčine. Synchronia. Diachronia. Ontogenéza*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 184–203.

KESSELOVÁ, J. (2013): Syntaktické vzťahy v ranej ontogenéze reči. In: *Logopaedica*, 16, s. 5–18.

KESSELOVÁ, J. (2013): Syntax naratív detí predškolského veku. In: *Studie z aplikovanej lingvistiky/Studies in applied linguistics*, 4/2, s. 19–37.

KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2013): Vývin substantívnych vetných štruktúr v ranej syntaxi dieťaťa. In: *Jazyk a kultúra*, 4/14. Dostupné na internete: <<file:///D:/Users/Admin/Downloads/sokolova.pdf>>

LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2013): O vzťahu a štruktúre implicitných a explicitných jazykových znalostí dieťaťa mladšieho školského veku. In: *O dieťati, jazyku, literatúre*, 1/2, s. 15–30.

- SLANČOVÁ, D. (2013): Osvojovanie slovesnej lexiky v ranej ontogenéze reči. In: *Jazykovedný časopis*, 64/2, s. 109–132.
- SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. (2013): Výskum vývinu detskej reči v slovenčine v medzinárodnom kontexte projektov COST. In: *Jazyk a kultúra*, 4/14. Dostupné na internete: <http://www.ff.unipo.sk/jak/14_2013/slancova_kapalkova.pdf>.
- SOKOLOVÁ, J. (2013): Východiská vývinu ranej syntaxe. In: B. Bednaříková – P. Hernandezová (eds.): *Od slova k modelu jazyka*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 332–342.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2013): Deminutíva v slovenčine z lingvisticko-didaktického aspektu. In: *O dieťaťi, jazyku, literatúre*, 1/2, s. 43–60.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2013): Rozvoj jazykovo-komunikačnej a literárnej kompetencie v predprimárnom vzdelávaní. In: M. Miňová (ed.): *Predprimárne vzdelávanie v kontexte súčasných zmien*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, s. 146–170.
- WALKOVÁ, M. (2013): Had, hadoš a hadica: Prípadová štúdia okazionalizmov v reči predškolačka. In: M. Imrichová – J. Kesselová (eds.): *Jazyk je zázračný organizmus... Metamorfózy jazyka a jazykovedy*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 215–231.

2014

- BÓNOVÁ, I. (2014): Univerzálne a špecifické v rečovom vývine. In: *O dieťaťi, jazyku, literatúre*, 2/1, s. 21–29.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2014): Jazykový obraz sveta v reči matky orientovanej na dieťa v ranom štádiu vývinu. In: *Jazyk a kultúra*, 5/19–20. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Brestovicova_studia.pdf>.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2014): Lexika v reči matky orientovanej na dieťa. In: *14. medzinárodná logopedická konferencia: Abstrakty*. Bratislava: Slovenská asociácia logopédov, s. 5–6.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2014): Partikuly v reči matiek orientovanej na dieťa. In: *Slovenská reč*, 79/1–2, s. 19–31.
- BRESTOVIČOVÁ, A. (2014): Pronominá v reči matky orientovanej na dieťa. In: J. Kesselová – M. Imrichová – M. Ološtiak (eds.): *Registre jazyka a jazykovedy (II): na počesť Daniely Slančovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 61–68.
- HAMAN, E. – ARMON-LOTEM, S. – BJEKIĆ, J. – CANTÚ, M. – CHIAT, S. – CHYL, K. – DABAŠINSKIENĖ, I. – ENGEL de ABREU, P. – GAGARINA, N. – GAVARRÓ, A. – HAAS, R. – HÅKANSSON, G. – HANSEN, P. – HAREL, E. – HOLM, E. – KALNINYTĖ, A. – KAPALKOVÁ, S. – KUNNARI, S. – LEVORATO, CH. – LINDGREN, J. – ŁUNIEWSKA, M. – MIESZKOWSKA, K. – POTGIETER, A. – RIBU, I. – RINGBLOM, N. – RINKER, T. – ROCH, M. – SIMONSEN, H. – SLANČOVÁ, D. – SOUTHWOOD, F. – TEDESCHI, R. – TUNCER, A. M. – ÜNAL-LOGACEV, Ö. – VUKSANOVĆ, J. (2014): Cross-linguistic lexical task (CLT) and word knowledge in monolingual children. In: *13th International congress for the Study of Child Language. Amsterdam. Abstract book*. Dostupné na internete: <http://www.iascl2014.org/files/7014/0508/9102/Symposia_final.pdf>.
- KAPALKOVÁ, S. – MIHÁLIKOVÁ, S. (2014): Vplyv gest na porozumenie predložkových spojení u detí v ranom veku. In: J. Kesselová – M. Imrichová – M. Ološtiak (eds.): *Registre jazyka a jazykovedy (II): na počesť Daniely Slančovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 6–21.
- KESSELOVÁ, J. (2014): Ako sa rodí pád. In: J. Kesselová – M. Imrichová – M. Ološtiak (eds.): *Registre jazyka a jazykovedy (II): na počesť Daniely Slančovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 22–34.
- KESSELOVÁ, J. (2014): *Funkčno-sémantická kategória relačnosť v ranej ontogenéze reči dieťaťa hovoriaceho po slovensky*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity. Dostupné na internete: <<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Kesselova5>>.
- KESSELOVÁ, J. (2014): Pri zrode antropocentrizmu ako perspektívy jazykového obrazu sveta detí hovoriacich po slovensky. In: S. Pachomovová – J. Džoganík (eds.): *Studia Slovakistica*, 14, s. 65–77.
- KESSELOVÁ, J. (2014): Prototypový efekt a osvojovanie si pádu (príklad inštrumentálu). In: *Slovo a obraz v komunikácii s deťmi*, 4/1. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravskej univerzity v Ostravě. Dostupné na internete: <<http://dokumenty.osu.cz/pdf/kcd/slovoaobraz/slovoaobraz-4-1.pdf>>.

- KESSELOVÁ, J. – SLANČOVÁ, D. (2014): Kvalitatívne a kvantitatívne metódy vo výskume reči detí hovoriacich po slovensky. In: *III. česko-slovenská konferencia s mezinárodnou účasťou Kvalitatívne prístupy a metódy vo viedach o človeku: „Tužka a papier, alebo počítač?“*. Abstrakty. České Budějovice: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity 2014, s. 35–36.
- KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2014): Pronominálne a adverbiálne jednoslovné vetné štruktúry a ich postavenie v ranom vývine detskej syntaxe. In: *Jazyk a kultúra*, 5/19–20. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Kicura_Sokolova_studia.pdf>.
- KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2014): Východiská výskumu vývinu ranej syntaxe. In: P. Hernandezová (ed.): *Od slova k modelu jazyka*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 332–342.
- KUCHTOVÁ, N. (2014): Intertextualita vo vývine detskej reči. In: M. Ološtiak (ed.): *9. študentská vedecká konferencia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 462–471. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/7_Kuchtova(1).pdf>.
- ŁUNIEWSKA, M. – ANDELCOVIĆ, D. – ARMON-LOTEM, S. – CHIAT, S. – DABAŠINSKIENĖ, I. – EGE, P. – ENGEL de ABREU, P. – ETENKOWSKI, B. – GAGARINA, N. – GATT, D. – GAVARRÓ, A. – HANSEN, P. – HICKEY, T. – JENSEN DE LÓPEZ, K. – KALNINYTĖ, A. – KAPALKOVÁ, S. – KUNNARI, S. – LIND, M. – NENONEN, O. – NIC FHLANNCHADHA, S. – FRITSCHÉ, N.-A. – O'TOOLE, C. – POLIŠENSKÁ, K. – POMIECHOWSKA, B. – POPOVIĆ, M. – RINKER, T. – RINGBLUM, N. – ROCH, M. – SAVIĆ, M. – SIMONSEN, H. – SLANČOVÁ, D. – SOUTHWOOD, F. – SUND KRONQUIST, B. – ŰNAL-LOGACEV, Ö. – HAMAN, E. (2014): Age of acquisition norms for nouns and verbs in 22 languages. In: *13th International congress for the Study of Child Language. Amsterdam. Abstract book*. Dostupné na internete: <http://www.iascl2014.org/files/6014/0483/0776/Posters_Final.pdf>.
- POLIŠENSKÁ, K. – KAPALKOVÁ, S. (2014): Improving child compliance on a computer-administered nonword repetition task. In: *Journal of speech, language and hearing research*, 57/3, s. 1060–1068.
- POLIŠENSKÁ, K. – KAPALKOVÁ, S. (2014): Language profiles in children with Down Syndrome and children with Language Impairment: implications for early intervention. In: *Research in developmental disabilities*, 35/2, s. 373–382.
- SAMKO, M. – KAPALKOVÁ, S. (2014): Analýza naratívnej schopnosti rómskeho dieťaťa v rómčine a slovenčine. In: *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 48/3–4, s. 372–384.
- SLANČOVÁ, D. (2014): Linguistic picture of the world in incipient lexicon of Slovak-speaking children. In: *Olinco. Olomouc linguistic colloquium. Book of abstracts*. Olomouc: Palacký University Olomouc, s. 282–284. Dostupné na internete: <http://olinco.upol.cz/assets/olinco2014_book-of-abstracts_web.pdf>
- SLANČOVÁ, D. (2014): Štylistické, sociolingvistické a psycholingvistické výskumy. In: D. Slančová – M. Ološtiak (eds.): *Šesťdesiat rokov akademickej jazykovednej slovakistiky v Prešove*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 117–157.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2014): Deminutívnosť v jazyku a reči hovoriacich. In: J. Kesselová – M. Imrichová – M. Ološtiak (eds.): *Registre jazyka a jazykovedy (I): na počesť Daniely Slančovej*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 227–236.

2015

- BRESTOVIČOVÁ, A. – STRIEŠKOVÁ, A. (2015): Komparatívny výskum adjektív v reči matky a dieťaťa. In: *Jazyk a kultúra*, 6/23–24, s. 182–193. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Alexandra_Brestovicová_Anna_Striešková_štúdia.pdf>.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. – KESSELOVÁ, J. (2015): Porovnávacia štúdia z vývinu reči monolingválnych a simultánne bilingválnych slovenských detí v ranom veku. In: *Jazyk a kultúra*, 6/23–24, s. 247–257.
- KESSELOVÁ, J. (2015): Ontogenéza datívu vo svetle prirodzenej morfológie a kognitívnej lingvistiky. In: *Jazykovedný časopis*, 66/2, s. 101–126.
- KESSELOVÁ, J. (2015): Vývin pádovej sémantiky u detí hovoriacich po slovensky vo svetle jazykového obrazu sveta. In: P. Káša – R. Tokarski – M. Vojteková (eds.): *Interpretácia sveta v jazyku*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 79–97.
- KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2015): Jednoslovné vetné štruktúry v ranom vývine detskej syntaxe. In:

Trends in Slavic studies. Moskva: Krasand, s. 703–719.

MIČIANOVÁ, Ľ. – KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2015): Ako sa rodičia a deti rozprávajú o minulých udalostiach: štúdia porovnávajúca okolnosti a témy rozhovorov rodičov a detí s typickým a špecificky narušeným vývinom reči. In: *Jazyk a kultúra*, 6/21–22, s. 58–69.

SLANČOVÁ, D. (2015): Jazykový obraz sveta v incipientnej lexike slovensky hovoriacich detí. In: D. Zvončeková (ed.): *Letná škola prekladu 13*. Bratislava: Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry, s. 95–103.

SLANČOVÁ, D. (2015): Jazykový obraz sveta v začiatkoch vývinu reči slovensky hovoriacich detí: štúdia založená na analýze Testu komunikačného správania I: slová a gestá. In: P. Káša – R. Tokarski – M. Vojteková (eds.): *Interpretácia sveta v jazyku*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 163–175.

SLANČOVÁ, D. (2015): Reč orientovaná na dieťa a jej kontexty. In: D. Zvončeková (ed.): *Letná škola prekladu 14*. Bratislava: Slovenská spoločnosť prekladateľov odbornej literatúry, Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry, s. 93–103.

SLANČOVÁ, D. – KESSELOVÁ, J. (2015): Prirodzený vývin lexiky a gramatiky v ranej ontogenéze reči: na materiáli substantív a gramatickej kategórie pádu. In: K. Balleková – Ľ. Králik – G. Múcsková (eds.): *Prirodzený vývin jazyka a jazykové kontakty. Jazykovedné štúdie XXXII*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 50–63.

VUŽŇÁKOVÁ, K. (2015): Ontogenéza detskej reči na pozadí vzťahu kognície, jazyka a reči. In: *O dieťati, jazyku, literatúre*, 3/2, s. 46–62.

2016

BRESTOVIČOVÁ, A. (2016): Personálna deixa ja a ty v reči matky orientovanej na dieťa do troch rokov. In: *Jazykovedný časopis*, 67/2, s. 125–142.

BRNOVÁ, J. – KAPALKOVÁ, S. – VENCELOVÁ, L. (2016): Deixy a porozumenie textu. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 60–61.

KATSOS, N. – CUMMINS, Ch. – EZEIZABARRENA, GAVARRÓ, A., KUVAČ KRALJEVIĆ, J. – HRZICA, G. – K. GROHMANN, K. G. – SKORDI, A. – JENSEN de LÓPEZ, K. – SUNDAHL, L. – van HOUT, A. – HOLLEBRANDSE, B. – OVERWEG, J. – FABER, M. – van KOERT, M. – SMITH, N. – VIJA, M. – ZUPPING, S. – KUNNARI, S. – MORISSEAU, T. – RUSIESHVILI, M. – YATSUSHIRO, K. – FENGLER, A. – VARLOKOSTA, S. – KONSTANTZOU, K. – FARBY, S. – GUASTI, M. T. – VERNICE, M. – OKABE, R. – ISOBE, M. – CROSTHWAITE, P. – HONG, Y. – BALČIŮNIENĖ, I. – NIZAR, Y. – GRECH, H. – GATT, D. – CHEONG, W. N. – ASBJØRNSSEN, A. – von KOSS TORKILDSEN, J. – HAMAN, E. – MIĘKISZ, A. – GAGARINA, N. – PUZANOVA, J. – ANDELKOVIĆ, D. – SAVIĆ, M. – JOŠIĆ, S. – SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S. – BARBERÁN, T. – ÖZGE, D. – Hassan, S. – YUET HUNG CHAN, C. – OKUBO, T. – van der LELY, H. – SAUERLAND, U. – NOVECK, I. (2016): Cross-linguistic patterns in the acquisition of quantifiers. In: *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 113/33, s. 9244–9249.

ŁUNIEWSKA, M. – HAMAN, E. – ARMON-LOTEM, S. – ETENKOWSKI, B. – SOUTHWOOD, F. – ANDELKOVIĆ, D. – BLOM, E. – BOERMA, T. – CHIAT, S. – ENGEL de ABREU, P. – GAGARINA, N. – GAVARRÓ, A. – HÅKANSSON, G. – HICKEY, T. – JENSEN de LÓPEZ, Ch. – MARINIS, T. – POPOVIĆ, M. – THORDARDOTTIR, E. – BLAŽIENĖ, A. – CANTÚ SÁNCHEZ, M. – DABAŠINSKIENĖ, I. – EGE, P. – EHRET, I.-A. – FRITSCHÉ, N.-A. – GATT, D. – JANSSEN, B. – KAMBANAROS, M. – KAPALKOVÁ, S. – KRONQVIST, B. – KUNNARI, S. – LEVORATO, C. – NENONEN, O. – NIC FHLANNCHADHA, S. – O'TOOLE, C. – POLIŠENSKÁ, K. – POMIECHOWSKA, B. – RINGBLUM, N. – RINKER, T. – ROCH, N. – SAVIĆ, M. – SLANČOVÁ, D. – TSIMPLI, I. M. – ŮNAL-LOGACEV, Ů. (2016): Ratings of age of acquisition of 299 words across 25 languages: is there a cross linguistic order of words? In: *Behavior research methods*, 48/3, s. 1154–1177.

KAPALKOVÁ, S. – MIČIANOVÁ, Ľ. (2016): Interaktívne dynamické čítanie. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 22–32.

KAPALKOVÁ, S. – PALUGYAYOVÁ, L. (2016): Narušená komunikačná schopnosť v multilingválnej spoločnosti. In: *Logopédia*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 36–56.

- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – MARKOVÁ, L. – FENTON, J. (2016): Narrative abilities in early successive bilingual Slovak-English children: a cross-language comparison. In: *Applied Psycholinguistics*, 37/1, s. 145–164.
- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – SÜSSOVÁ, M. (2016): The role of pictures and gestures as a support mechanism for novel word learning: a training study with 2-year-old children. In: *Child language teaching and therapy*, 32/1, s. 53–64.
- KAPALKOVÁ, S. – PYŠNÁ, A. (2016): Gramatické posudzovanie ako hodnotiaci nástroj vývinu gramatických schopností u detí. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 33–41.
- KAPALKOVÁ, S. – SIKLIENKOVÁ, R. (2016): Použitie prístupu story telling – story acting ako stimulácia naratívnych schopností u detí. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 45–50.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2016): Skríningový nástroj na hodnotenie gramatického vývinu slovensky hovoriacich detí: Adaptácia nástroja LARSP v slovenčine. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 69.
- KAPALKOVÁ, S. – VALEČÍKOVÁ, B. (2016): Overenie validity Lexikálneho testu u slovensky hovoriacich detí v ranom veku. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 65.
- KAPALKOVÁ, S. – VENCELOVÁ, L. (2016): Vývin reči. In: KERÉKRÉTIÓVÁ, A. et al.: *Logopedická propedeutika*. Bratislava: Univerzita Komenského, s. 105–165.
- KESSELOVÁ, J. (2016): Konštruovanie egocentrizmu: pragmatika – gramatika – kognícia. In: *Slovenská reč*, 81/5–6, s. 304–324.
- KESSELOVÁ, J. (2016): Metamorfózy jazykového vedomia ako cesta ku komunikácii. In: M. Rosová – R. Novák (eds.): *Slovo a obraz v komunikaci s dětmi*. Ostrava: Pedagogická fakulta OU v Ostrave, s. 9–13.
- MARKOVÁ, J. – KAPALKOVÁ, S. (2016): Naratívne schopnosti predškolákov s typickým, rizikovým a narušeným vývinom reči. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 64.
- PALUGYAYOVÁ, L. – KAPALKOVÁ, S. (2016): Možnosti hodnotenia bilingválnych detí. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 63.
- PYŠNÁ, A. – KAPALKOVÁ, S. – HRMOVÁ, M. – LACIKOVÁ, H. – TOKÁROVÁ, O. (2016): Skúsenosti s využitím metódy interaktívneho čítania u detí so špecificky narušeným vývinom reči. In: *Logopaedica*, 1(18)/1, s. 69.

2017

- HAMAN, E. – ŁUNIEWSKA, M. – HANSEN, P. – SIMONSEN, H. G. – CHIAT, S. – BJEKIĆ, J. – BLAZIENE, A. – CHYL, K. – DABASINSKIENE, I. – ENGEL de ABREU, P. – GAGARINA, N. – GAVARRO, A. – HAKANSSON, G. – HAREL, E. – HOLM, E. – KAPALKOVÁ, S. – KUNNARI, S. – LEVORATO, C. – LINDGREN, J. – MIESZKOWSKA, K. – MONTES SALARICH, L. – POTGIETER, A. – RIBU, I. – RINGBLOM, N. – RINKER, T. – ROCH, M. – SLANČOVÁ, D. – SOUTHWOOD, F. – TEDESCHI, R. – TUNCER, A. M. – UNAL-LOGACEV, O. – VUKSANOVIĆ, J. – ARMON-LOTEM, S. (2017): Noun and verb knowledge in monolingual preschool children across 17 languages: data from Cross-linguistic Lexical Tasks (LITMUS-CLT). In: *Clinical linguistics and phonetics*, 31/11–12, s. 818–843.
- KAPALKOVÁ, S. (2017): Špecificky narušený vývin reči v kontexte multilingválnej spoločnosti. In: *Listy klinické logopedie*, 1/1, s. 34–38. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/1-2017-Špecificky-narušený-vývin-reči-v-kontexte-multilingválnej-spoločnosti.pdf>.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. (2017): The vocabulary profile of Slovak children with primary language impairment compared to typically developing Slovak children measured by LITMUS-CLT. In: *Clinical linguistics and phonetics*, 31/11–12, s. 893–909.
- KAPALKOVÁ, S. – TOKÁROVÁ, O. (2017): Schopnosť opakovania pseudoslov ako doplnok informácie o rodinnej anamnéze dieťaťa. In: *Listy klinické logopedie*, 1/1, s. 56–60. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/1-2017-Schopnost-opakovania-pseudoslov-ako-doplnok....pdf>.
- KAPALKOVÁ, S. – VENCELOVÁ, L. – BRNOVÁ, J. (2017): Deixy ako súčasť porozumenia čítaného textu. In: *Logopaedica*, 2 (19)/2, s. 5–9.
- KESSELOVÁ, J. (2017): Pád v ranej ontogenéze reči detí osvojujúcich si slovenčinu. In: *Jazykovédné aktuality*, 54/1–2, s. 31–38.

KESSELOVÁ, J. (2017): Porozumenie opozície ja verzus ty v ranom veku u detí osvojujúcich si slovenčinu. In: H. Konečná – A. Kajanová – O. Doskočil (eds.): *Hermeneutická spirála, (re)interpretace a hledání významu. XVI. ročník česko-slovenské konference Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku*, s. 32

KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2017): Interjekcionálne vetné štruktúry a ich postavenie v ranej syntaxi. In: *Jazyk a kultúra*, 8/29–30, s. 66–74.

Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Jana_Kicura-Sokolova_studia.pdf>.

MIKULAJOVÁ, M. – BÓNOVÁ, I. – RITOMSKÝ, A. – BOLEKOVÁ, V. (2017): Opakovanie slov a pseudoslov ako nástroj hodnotenia jazykového vývinu v predškolskom veku. In: M. Blatný – M. Jelínek – P. Květon – D. Vobořil (eds.): *Sociální procesy a osobnost*. Brno: Psychologický ústav AV ČR, s. 240–246.

2018

BÓNOVÁ, I. (2018): *Fonologická ontogenéza v detskej reči*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika, Filozofická fakulta.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2018): *Lexika v reči orientovanej na dieťa v predverbálnom období vývinu dieťaťa (s frekvenčným slovníkom)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na internete: <<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Brestovicova1>>.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2018): Kontúry ontogenézy osvojovania si foneticko-fonologického systému slovenského jazyka. In: *O dieťaťi, jazyku, literatúre*, 6/1, s. 29–43.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2018): Pragmatické komunikačné funkcie zámen prvej a druhej osoby singuláru v reči orientovanej na dieťa. In: *Jazyk a kultúra*, 8/29–30, s. 18–30.

BRESTOVIČOVÁ, A. (2018): Symbiotický plurál v reči matky a v reči otca orientovanej na dieťa. In: *Výzvy 2017. Súčasný výzvy vo vyučovaní jazykov: ako ďalej?* Nitra: SlovakEdus, s. 27. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Vyzvy2017_Book%20of_Abstracts-2.pdf>.

KESSELOVÁ, J. (2018): Inštrumentál v ranej ontogenéze reči dieťaťa hovoriaceho po slovensky. In: *Slovo a slovesnosť*, 78/2, s. 119–144.

KESSELOVÁ, J. (2018): Self-reference in early speech of children speaking Slovak. In: *Journal of language and cultural education*, 6/2, s. 14–35.

KESSELOVÁ, J. – BRESTOVIČOVÁ, A. – WALKOVÁ, M. (2018): The acquisition of pronouns I and you in infants in the dialogue with their caregivers. In: *Nordiske symposium om bornesprog: Abstracts*. Odense: University of Southern Denmark, s. 26. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Abstracts-NordiskSymposiumForBoernesprog_2018.pdf>.

KIČURA SOKOLOVÁ, J. (2018): Obrazné verzus terminologické v reči učiteľky zameranej na športové aktivity v materskej škole. In: *Jazyk a kultúra*, 9/35, s. 66–72. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Jana_Kicura_Sokolova_studia.pdf>.

LIPTÁKOVÁ, Ľ. (2018): Slovtvorná motivácia v jazykovom vývine. In: *Jazykovedný časopis*, 69/3, s. 600–615.

SLANČOVÁ, D., ed. (2018): *Desať štúdií o detskej reči. Lexika. Gramatika. Pragmatika*. Bratislava, Prešov: Veda, vydavateľstvo SAV, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2018. 688 s.

SLANČOVÁ, D. – LIPTÁKOVÁ, Ľ. – ONDRÁČKOVÁ, Z. – VUŽŇÁKOVÁ, K.: Slovná zásoba v ranom veku, s. 25–86.

VUŽŇÁKOVÁ, K.: Slovtvorba v ranej ontogenéze reči, s. 87–153.

SLANČOVÁ, D.: Incipientná slovná zásoba slovensky hovoriacich dievčat a chlapcov a jazykový obraz ich sveta, s. 155–246.

BRESTOVIČOVÁ, A.: Lexika v reči matiek orientovanej na dieťa, s. 247–341.

SPÁČILOVÁ, S.: Reč matky a reč otca orientovaná na dieťa: komparatívna štúdia, s. 342–396.

PALKOVÁ, L. – SLANČOVÁ, D.: Lexika v očakávaní dieťaťa, s. 397–423.

KAPALKOVÁ, S.: Gesto ako prediktor gramatiky, s. 424–445.

KESSELOVÁ, J.: Genitív v ranej ontogenéze reči dieťaťa osvojujúceho si slovenčinu, s. 446–507.

SLANČOVÁ, D. – KIČURA SOKOLOVÁ, J.: Vývin syntaxe v ranom veku, s. 508–626.

- SLANČOVÁ, D. – KAPALKOVÁ, S.: Gramatický profil slovensky hovoriaceho dieťaťa, s. 627–660.
- SPÁČILOVÁ, S. (2018): Športová komunikácia v materskej škole. Registrovo motivované slovné spojenia. In: *Jazyk a kultúra*, 9/35, s. 236–248.
Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Stanišlava_Spacilova_studia(1).pdf>.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2018): Ako a prečo sa výskumy detskej reči na Slovensku (ne)dostávajú do povedomia odbornej verejnosti a pedagogickej praxe. In: *O dieťati, jazyku, literatúre*, 6/1, s. 71–76.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2018): Ako si dieťa osvojuje a môže osvojovať jazyk. Kapitoly z lingvodidaktiky zameranej na dieťa. In: Lipnická, M. (ed.): *Jazyková a literárna gramotnosť detí v kontexte rozvoja didaktických kompetencií budúcich učiteľov*. Banská Bystrica: Belianum, s. 47–64.
- VUŽŇÁKOVÁ, K. (2018): Teoreticko-metodologické východiská skúmania osvojovania si významov slov. In: *O dieťati, jazyku, literatúre*, 6/1, s. 6–28.
- WALKOVÁ, M. – BRESTOVIČOVÁ, A. – KESSELOVÁ, J. (2018): Pragmatic aspects of the acquisition of pronouns of the first and second person singular in Slovak. In: *Nordiske symposium om bornesprog: Abstracts*. Odense: University of Southern Denmark, s. 27. Dostupné na internete: <file:///D:/Users/Admin/Downloads/Abstracts-NordiskSymposiumForBoernesprog_2018.pdf>.